

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

MEdiators and PEacemakers against PEer Victimization

Output 3:

PEACEMAKING and MEDIATING HANDBOOKS (Slovenian version)

PROJECT COORDINATOR:
ALTINDAĞ-DISTRICT NATIONAL EDUCATION DIRECTORATE/TÜRKİYE
Project No:2019-1-TR01-KA201-077328

Project Overall Object

Goal of “MEdiators and PEacemakers against PEer Victimization-MEPEV” Project, to ensure that disputes between the students are solved peacefully without returning to violence through mediators or peacemakers chosen among their peers whom are educated young people embraced the culture of co-existence

Secondary aim of the project;

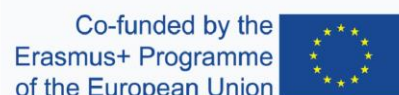
- prevent peer victimization and bullying (PVB) and lessen its negative effects by rehabilitating the victimized students,
- encourage young people to work together on a common purpose and their active participation in all areas of social life through decision-making and implementation processes,
- to develop the negotiator /mediator / student self-control, self-esteem and self-confidence.

Target Group of the Project:

Secondary school students, other students, families of students and teachers.

Project Activities:

1. Analysing good examples in the world,
2. Preparation of effective training modules for students and teachers,
3. Training the determined number of students and teachers in selected schools with the training modules prepared,
4. Preparation of Mediator and Conciliator handbooks for students and teachers,
5. Preparation of the e-learning platform, testing the platform with trial trainings,
6. Preparation and testing of an educational game,
7. Preparing academic publications and publishing them in peer-reviewed journals,
8. Organizing 2 conferences in Turkey and a workshop in Austria, Slovenia and Italy.

Erasmus+ Programı Okul Eğitimi Stratejik Ortaklıklar (KA201)

Proje No: 2019-1-TR01-KA201-077328

“Mediators and Peacemakers against Peer Victimization”

Project Partners:

1. Altındağ İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü/ Türkiye - Coordinator
2. Dezavantajlı Grupları Anlama ve Sosyal Destek Derneği (DEGDER)/ Türkiye
3. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi/ Türkiye
4. ITT Leonardo Da Vinci/ Italy
5. Univerza v Mariboru /Slovenia
6. Austrian Association of Inclusive Society (AIS) Austria

Project Outputs

Output-1: Country Collection of Best Practices

Output-2: Training Modules

Output-3: Peacemaking and Mediating Handbooks

Output-4: Implementation of Trainings

Output-5: E-Learning Platform

Output-6: Academic Article

Output-7: Educational Game for Students

Output-8: Dissemination Plan and Implementation

MEPEV

Mediators and Peacemakers
against
Peer Victimization

STUDENT HANDBOOK

PREDGOVOR

PRIROČNIK ZA ŠTUDENTE

MEPEV

Turški dramatik in prevajalec Erdem Avşar v svoji drami Temno rožnata načenja pereče vprašanje. 'Kako se lahko izognem pretepu, ne da bi prej pretepel nekoga drugega?' se sprašuje Mehmet, glavni junak predstave, ki je trdno odločen, da nikoli ne bo uporabil nasilja in kategorično zavrača silo z orožjem. Če uporabite nasilje proti ustrahovanju, »bi otroci prinesli več nasilnežev ... in nikoli ne bi bilo konca. Kot vojske"

Torej, kako lahko fant ustavi vse to? "Pogovarja se z njimi," Mehmet odgovori, "Pogaja se".

Prav s programom vrstniške mediacije lahko posredujemo, razvijamo kulturo demokracije in dialoga, skozi katerega bomo ustvarili varno in sodelovalno okolje ter se, če pride do konflikta, z njim soočili in ga rešili na miren način. Najstniški vrstnik bo bolje razumel težave vrstnikov. ker zna komunicirati z najstniki, bo razumel odnosno dinamiko in ravnal na pravi način. Če ima prave veščine, če ima prava orodja, če se uporablja pristop opolnomočenja, bo vrstniški mediator učinkovitejši od učitelja pri obravnavanju primera ustrahovanja ali najstniškega spora, z ustreznimi in pozitivnimi izobraževalnimi učinki. “

'Kako se lahko izognem pretepu, ne da bi prej nekoga pretepel?'. Rešitev obstaja, a komaj čakamo, da pride iz nebes, kot običajno *deus ex machina*. To rešitev moramo najti z aktivnim sodelovanjem. To je glavni namen priročnika: nuditi pomoč, ki jo potrebujete za iskanje.

Ta priročnik je nastal v okviru »Mediatorji in mirovniki proti viktimizaciji vrstnikov« (MEPEV), zahvaljujoč dragocenemu sodelovanju:

- Altindag Ilce Milli Egitim Mudurlugu - TURČIJA;
- Dezavantajli Gruplari Anlama va Sosyal Destek Dernegi (DEGDER) – TURČIJA;
- Bolu Abant Izzet baysal Universitesi – TURČIJA;
- ITT Leonardo Da Vinci – ITALIJA;
- Univerza V Mariboru – SLOVENIA;
- Avstrijsko združenje za vključujočo družbo (AIS) – Verein Fur Eine Offene Geselleschaft – AVSTRIJA.

MEPEV je inovativen projekt, ki temelji na aktivnem prispevku študentov pri reševanju sporov s pomočjo vrstniške mediacije. Mepev želi predvsem s pomočjo mediatorjev in sovrstnikov pogajalcev spremeniti nesoglasja med dijaki v možnost dialoga, da preprečimo nasilna vedenja. Sekundarni cilji projekta so:

- podpiranje osebnega in socialnega razvoja mladih, zagotavljanje možnosti za izkazovanje njihovih potencialov
- spodbujati mlade, da sodelujejo pri skupnem cilju
- spodbujati sodelovanje mladih v demokratičnem življenju in aktivno državljansko zavest

KAZALO

ŠTUDENTSKI PRIROČNIK

MEPEV

1

Sprejemanje razlik

2

Medosebni spori in reševanje konfliktov

3

Medvrstniška mediacija in pogajanja kot metoda reševanja konfliktov

4

Komunikacija in komunikacijske veščine

5

Kontrola jeze, reševanje problemov in kontrola čustev

6

Sočutje

01

SPREJEMANJE DRUGAČNOSTI

MEPEV

V tem poglavju se boste naučili, kako

Pridobite praktične veščine za boljše sprejemanje drugih

1

Poglobljeno analizirajte koncepte

2

Uporabite miroljubne strategije za spodbujanje medsebojnega razumevanja in preprečevanje konfliktov

3

Pridobite osnovno konceptualno znanje o strpnosti in sprejemanju

4

Zavedajte se razlik kot dela vsakdanjega življenja in razumejte pomen različnosti

5

TOK DELA

Vsi smo različni posamezniki. Četudi se to morda sliši očitno, poglejmo v tem prvem poglavju, v kakšnem smislu smo različni in zakaj je raznolikost pomembna.

Različnosti nas delajo zanimivejše in širijo naš pogled na svet. Zaradi raznolikosti je svet veliko bolj fascinanten. Ustrezno spoštovanje podobnosti in razlik v drugih lahko odpre vrata številnim priložnostim, pomaga vam pri učenju novih stvari in sprejemanju boljših odločitev, vodi pa lahko tudi k sklepanju prijateljstev. Ko smo gluhi za razlike, ne slišimo, kaj drugi čutijo ali potrebujejo. Zato moramo za ustvarjanje in izkušnjo enakosti delati na sebi. Naša pot do enakosti zahteva, da poslušamo z mirnim umom in sprejmemo svoje razlike.

Vendar sprejemanje drugačnosti drugih ne pomeni nujno strinjanja. Sprejemanje ne pomeni, da sprejemamo slabo ali žaljivo vedenje drugih. Prej pomeni, da sprejemamo, da je drugačnost ali imeti drugačne poglede ali mnenja v redu.

RAZGLEDNI KROŽEK

(Ustavi se, premisli, ukrepaj in premisli)

Poglejmo, zakaj smo drugačni:

Vsi smo vzgojeni z edinstvenimi izkušnjami, zato je preprosto, da bomo imeli razlike v pogledih in mnenjih o najrazličnejših vprašanjih. Vsakdo ima pravico do svojega stališča. Naše življenje se izboljša, če spoštujemo to pravico, tudi če se z njo ne strinjamo nujno. Sprejemanje drugačnosti drugih ljudi morda zahteva potovanje v našo lastno psiho, vendar je to potovanje vredno.

Razmislimo o lastnem sprejemanju drugačnosti. Večina ljudi si ne vzame časa za razmislek o svojih prednostih in slabostih ter o tem, kako lahko te vplivajo na njihov odnos z drugimi. Dober namig o tem, kaj čutite do sebe, je, kako ravnate z drugimi. Ko se staramo, se od ljudi okoli nas učimo ceniti določene lastnosti ali razlike do drugih ljudi okoli nas, prav tako pa se lahko spremeni

tudi naš odnos do drugačnosti, ki jo zaznavamo pri drugih ljudeh. Oblikuje nas okolica; zato je pomembno, da včasih stvari postavimo v perspektivo in se vprašamo.

Vzemite si trenutek in se vprašajte, koliko tolerirate stališča, ki se razlikujejo od vašega? Kako potrpežljivi in prilagodljivi ste pri prilagajanju različnim načinom, prepričanjem in kulturnim tradicijam? Koliko spoštujete in cenite različnost in individualnost? Kako opisujete ali govorite o drugih ljudeh, ki so drugačni od vas?

Dimenzije, ki jih je treba upoštevati

Sprejemanje drugačnosti pomeni razumeti, kako smo si podobni, kako različni in kako z vsemi ravnamo z razumevanjem in spoštovanjem ne glede na razlike. Udobje med ljudmi, ki so drugačni od nas, pomeni, da se moramo sprejeti takšne, kot smo. Sprejemanje je darilo, ki vrača. Razmislite, kako dobro se počutite, ko se počutite sprejeti. Predstavlajte si, koliko bi se odnos lahko izboljšal, če bi drugi čutil vaše sprejemanje.

Pomembno je upoštevati čustva in mnenja drugih – postaviti se v kožo drugega. Biti drugačen je v redu. Na žalost si pogosto postavimo varovale, da bi se zaščitili, namesto da bi bili odprti za te razlike. Naše nezaupanje do drugih je v resnici strah. Zavedanje naših strahov nam bo pomagalo začutiti, kako morda projiciramo svojo negotovost in sodbe v druge. Izzovite te strahove, da zbistrite svoj um, da boste lahko povsem razumeli in cenili razlike, ki jih imate z drugimi. Vzemite si čas za spoznavanje drugih tako, da jih učinkovito poslušate, namesto da se zanašate na hitro presojo. Cenite razlike v drugih kot izraz njihove individualnosti. In do drugih ravnajte tako spoštljivo, kot bi želeli, da bi ravnali z vami.

Sprejemanje naših razlik je ključ do enakosti.

Učenje drug od drugega

Čeprav večina ljudi domneva, da sta toleranca in sprejemanje zamenljivi besedi ali da pomenita isto stvar, nista sinonima. Toleranca je vaša sposobnost ali pripravljenost prenašati obstoj mnenj o vedenju, ki vam ni všeč ali se z njim ne strinjate. Z drugimi besedami, nanaša se na nevtralen ali objektivni odnos do drugačnih. Te razlike lahko vključujejo na primer veroizpoved, spol, spolno usmerjenost, raso, etnično pripadnost, kulturo, izobrazbo itd. Čeprav večina ljudi domneva, da je strpnost pozitivna lastnost, je v resnici nekakšna pasivna resignacija. Z drugimi besedami, to pomeni, da nimate druge izbire, kot da se ukvarjate z osebo ali situacijo, ki vam morda ni všeč. Če to pojasnimo, nekoga tolerirate, ker nimate moči, da bi to osebo spremenili, in se lahko odločite, da boste vljudni, da ohranite mir.

Sprejemanje je na drugi strani ocenjevanje in sprejemanje nekoga ali nečesa, kar vam ni všeč, brez prepiranja in ne da bi ga poskušali spremeniti. Z drugimi besedami, ko nekoga sprejmete, boste poskušali premagati svojo nenaklonjenost in se začeli postavljati v položaj druge osebe ter jo aktivno poskušati razumeti.

Nazadnje, čeprav je sprejemanje podobno strpnosti, sprejemanje presega strpnost. Nekaj lahko tolerirate, ne da bi to sprejeli, vendar ne morete sprejeti nečesa, ne da bi tolerirali.

Strpnost in sprejemanje sta lastnosti, ki sta potrebni za raznoliko družbo.

Nasilje in ustrahovanje

Nasilje v izobraževalnih okoljih je običajno in ta realnost vpliva na milijone otrok in mladih po vsem svetu ter močno vpliva na njihovo temeljno človekovo pravico do izobraževanja. Ustrahovanje prizadene učence vseh starosti, v vseh razmerah in v vseh državah. Po podatkih Unesca je vsak tretji učenec poročal o ustrahovanju, zaradi česar je to najbolj razširjena oblika nasilja v šolah. Eden od desetih učencev je prizadet zaradi nasilja na spletu, pojava, znanega tudi kot spletno ustrahovanje. Pred kratkim se je zaradi COVID-19 povečalo število otrok, ki sodelujejo v izobraževalnem okolju prek kibernetskega prostora, in čas, ki ga preživijo na internetu, da bi se prilagodili novemu izobraževalnemu kontekstu, zato se pričakuje, da bo kibernetsko ustrahovanje biti tudi v porastu.

Nasilje in ustrahovanje sta kritični vprašanji in imata lahko resne negativne posledice za mlade, še posebej, če ju ne obravnavamo. Lahko postane ovira pri njihovem izobraževanju in dolgoročno vpliva na njihov osebni razvoj in duševno zdravje. Raziskave kažejo, da imajo učenci, ki so pogosto žrtve ustrahovanja, nižje izobraževalne rezultate in je večja verjetnost, da bodo po končani srednji šoli opustili formalno izobraževanje. Prav tako je dvakrat večja verjetnost, da se počutijo osamljene, da ponoči ne morejo spati in da razmišljajo o samomoru.

Ustvarjanje varnega, podpornega in prijaznega okolja, zlasti v izobraževalnih okoljih, koristi vsem. Znanstveni odbor za mednarodno konferenco o šolskem ustrahovanju, ki ga sestavljajo strokovnjaki za preprečevanje šolskega ustrahovanja z vsega sveta, priporoča vzpostavitev varnega, pozitivnega fizičnega in čustvenega šolskega okolja, v katerem bo dobro počutje učencev na prvem mestu in bo spoštovana raznolikost. Da bi to dosegli, je priporočljivo vzpostaviti celošolski pristop, ki doseže lokalno skupnost, vključuje starše in vzpostavlja povezave med šolo in širšimi člani skupnosti. Šole lahko prek svojih učiteljev učence aktivno učijo spoštljivega vedenja, strpnosti in spoštovanja različnosti, vključno z izrecnim poučevanjem in usposabljanjem o varni in odgovorni uporabi digitalne tehnologije.

01 ORODJE

Vaje, nabor obrazcev, igre vlog

MEPEV

Vaja:

Morda se pogosto obotavljamo, da bi v izobraževalnih okoljih izpostavili teme, kot so rasizem, seksizem, ekonomska krivica in heteroseksizem, ker morda mislimo, da nismo dovolj usposobljeni in morda nismo pripravljeni obravnavati tem in izmenjav, ki bi lahko izhajale iz tega. Ta dejavnost nudi udeležencem priložnost, da izmenjajo zgodbe o tem, ko se razprave o teh temah nepričakovano obrnejo, na kar morda niso pripravljeni, nato pa delijo ideje o tem, kako obravnavati te okoliščine v prihodnosti.

Čas za skupno rabo:

Vse skupine naj dobijo velik likovni papir in markerje.

1. Vsaka skupina mora narisati veliko rožo. Imeti mora okroglo sredino in enako število cvetnih listov številu udeležencev v njihovi skupini.
2. Po razpravi naj vsak udeleženec napolni cvetne liste z nečim, kar je edinstveno na njem samem – karkoli, po čemer izstopa od drugih. Vendar je treba zanemariti fizične značilnosti.
3. Središče rože naj bo napolnjeno z njihovim 'skupnim' nečim.
4. Rože je treba deliti z drugimi skupinami, da bi razpravljali o razlikah in podobnostih.

Ta igra ponuja miselno vadbo in širok prostor za socialno interakcijo, ki udeležencem omogoča praktično razumevanje razsežnosti raznolikosti v družbi.

Vprašanja za razpravo.

- Z drugimi sošolci se pogovorite o svojih mislih in osebnih izkušnjah glede sprejema.

Ste bili kdaj v situaciji, ko je pomanjkanje sprejemanja vplivalo na to, kako se ljudje obnašajo drug do drugega?

- 🧠 Pomislite na čas, ko ste se vi ali nekdo okoli vas počutili zavrnjene ali izključene zaradi razlik. Morda čas, ko ste nekam odpotovali ali začeli novo šolsko leto v novi šoli, ali pa je bil morda nov učenec, ki se je preselil iz druge države. Zakaj mislite, da ste se vi ali ta druga oseba počutili izključene? Kaj je mogoče storiti, da se to spremeni?
- 🧠 Ste videli ali čutili, da se nekdo nagaja? Kakšna je vaša reakcija?

VAJA

Je to ustrahovanje?

Študentom bo zastavljena vrsta vprašanj ali predstavljene naslednje situacije. Strinjati se morajo ali ne strinjati, ali se ta vprašanja obravnavajo kot oblika nasilja (ustrahovanja) ali ne. Pojasnite, zakaj mislite, da so.

- 🧠 Biti imenovan debel/suh
- 🧠 Izdajanje rasističnih pripomb
- 🧠 Skrivanje nečije torbe
- 🧠 Spotakniti nekoga na hodniku, ko gre mimo
- 🧠 Pošiljanje neprimerne fotografije po e-pošti ali SMS-u, ki ste ga prejeli
- 🧠 Nekdo govori grde stvari o članih vaše družine
- 🧠 Biti zasmijan
- 🧠 Ni vključeno za skupinske igre ali športe
- 🧠 Biti imenovan gej
- 🧠 Biti prisiljen v nekaj, česar ne želiš
- 🧠 Spuščene hlače
- 🧠 Goljufanje na testu
- 🧠 Nekomu ukradel kosilo

- Norčevanje iz srajce nekoga
- Posnemanje naglasa ali glasu nekoga

LASTNA OCENA

Dragi študentje, to ni izpit. Uporablja se za oceno učinkovitosti »Usposabljanja vrstniške mediacije«, ki ga izvajamo. Vaši iskreni odgovori nam bodo pomagali razkriti kritične vidike naše študije. Hvala za vaš prispevek.

št.	IZRAZI	Popolnoma se strinjam	Delno se strinjam	Ne strinjam se
1.	Spoznal sem koncept in definicijo raznolikosti.			
2.	Naučil sem se razlike med toleranco in sprejemanjem.			
3.	Poskušam se bolj zavedati in razumeti drugačnosti svojih sodelavcev.			
4.	Spoštujem in cenim raznolikost v vsakdanjem življenju.			
5.	Poskušam razumeti in sočustvovati z drugimi ljudmi.			
6.	Znam prepoznati nasilje in ustrahovanje, ko se to dogaja okoli mene.			

7.	Uporabljam učinkovito komunikacijo s prijatelji, da preprečim nasilje.			
8.	Kadar ne morem upravljati postopka reševanja, dobim podporo svojih učiteljev.			
9.	Upoštevam pravice vseh brez diskriminacije.			

POTEK DELA

Pomagajte strankama pri konstruktivnih razpravah, ki predstavljajo različna stališča. To jim bo pomagalo raziskati različne perspektive. Pomagajte jim razumeti, da obstajajo razlike. Ljudje imajo lahko različne pristope k isti stvari, na kar vpliva njihov način gledanja in razmišljanja.

Naslednji korak, zlasti pri zapletenih vprašanjih, je spodbujanje strank, da razmislijo o različnih perspektivah, predvidevanje vprašanj, ki bi jim jih vrstniki lahko postavili o zadevi. Ta postopek dobro deluje, kadar imajo učenci težave pri pogledu na zapletena vprašanja z drugih zornih kotov ali ko se zdi, da obstajata samo dve različici.

RAZGLEJNI KROŽEK

(Ustavi se, premisli, ukrepaj in premisli)

To orodje se uporablja pri raziskovanju različnih perspektiv. Gre za strategijo odpravljanja težav, ki vključuje več stopenj:

- 🧠 Organizirajte nevihto možganov, da sestavite seznam različnih stališč.
- 🧠 Izberite ustrezen stavek za temo in določite stališče za obravnavo težave.
- 🧠 Opišite temo z izbrane perspektive;
- 🧠 Opredelite temo s svojega zornega kota, kot bi to storili, če bi bili stranka v sporu;
- 🧠 Zastavite vprašanje drugi strani s tega vidika.

Pripravite delovni dokument

S tem delom boste izkoristili individualno razmišljanje in ga uporabili v mediaciji med vami in strankami. Naročiti jim boste morali, naj napišejo, zakaj bi jim lahko pomagali kot študent mediatorja. Nato obema stranema razdelite izvod TOOLBOX "Misli o konfliktu" in ju prosite, naj ga izpolnita.

Pojasnite, da morajo pisati sami, brez kakršne koli pomoči. Dajte deset minut, da ga dokončate. Prepričajte se, da vsi sodelujejo in zberite vprašalnik, ko zmanjka časa.

Uporabite tablo in jo razdelite na stolpce (konfliktne besede / konfliktni trenutki / misli) in dopolnite vrstice na podlagi učenčevih odgovorov. Z njimi se pogovorite, kateri so negativni vidiki konflikta. Raziščite različne konotacije besede konflikt.

Prepričajte se, da se učenci zavedajo mentalne poti, ki ji sledite.

Preučite razpoložljive vire

Zdaj je čas, da mediatorjem razložimo, da lahko konflikte povzročijo omejeni viri in nezadovoljevanje osnovnih potreb.

POTEK DELA

konfliktov, če niso na voljo vsem. Na tabli naredite seznam virov, ki lahko povzročijo konflikte. Na primer čas, denar, premoženje. (10 minut)

Učence prosite, naj razmislijo o situacijah, v katerih so konflikti posledica pomanjkanja. Za na primer, premalo torte ali pice, premalo časa z odraslo osebo ali prijateljem ali pomanjkanje primerne športne opreme za tekmovanje. (10 minut)

Pogovorite se o tem, kako se ti konflikti običajno rešujejo. Ali bo odrasel sodnik? Ali lahko odrasli v primeru konflikta dobijo, kar želijo? Zakaj? Kako jim to uspe? Ali samo vzamejo? Ali obstaja kompromis? Ali deležniki odločajo o pravičnem načinu delitve virov? (5 minut)

Študente prosite, naj razmislijo, katere osnovne potrebe v teh situacijah niso izpolnjene. (10 minut)

Povzemite zbrane informacije z razpravo o razmerju med omejenimi viri in osnovnimi potrebami (5 minut).

Nadaljnja razprava s študenti po delitvi, da bi našli nekaj točk soglasja.

Učencem razložite informacije v priročniku o pomenu konflikta.

- Konflikt je lahko ustvarjalen
- Konflikt nam daje možnost, da iščemo rešitve

Konflikt lahko ustvari nove načine komuniciranja.

POTEK DELA

Na tej točki moramo predstaviti "pet dimenzij konflikta", ki jih lahko uporabimo kot orodje za analizo konfliktov.

Naslednje dimenzije so prisotne v vsakem konfliktu ne glede na njegovo naravo.

Medosebno ali globalno.

DIMENZIJA 1:

Kdo ali koliko strank je vpletenih?

- Notranji - konflikt v sebi
- Medosebni - konflikt med dvema ali več ljudmi.
- Znotraj skupine - konflikt znotraj skupine (skupine so lahko institucije, organizacije ali katera koli skupina ljudi, ki imajo skupen cilj).
- Medskupina - konflikt med dvema ali več skupinami.
- Mednarodni - konflikt med dvema ali več državami.
- Globalni – konflikt, ki neposredno ali posredno vpliva na vse ljudi in narode po vsem svetu.
- Čezmejni – konflikt, ki temelji na nesporazumih med skupinami, zaradi stališč, povezanih z geografskimi mejami.

Kaj so viri konflikta? Kako se je začelo?

DIMENZIJA 2:

- Konflikti virov (človeški viri, blago in kapital, naravni viri, ozemlje), ko ljudje, skupine in narodi tekmujejo za isto stvar.
- V primeru nesoglasja o tem, kdo je lastnik določenih virov.
- Kadar ljudje, skupine ali narodi želijo vključiti druge subjekte, vire ali ko nekdo ne more pridobiti virov, ki se zdijo pomembni.
- Konflikti vrednot (prepričanj, izbor, perspektiv in preferenc).
- Ko imajo posamezniki, skupine in narodi medsebojne odnose, vendar kažejo globoke razlike v svojih prepričanjih in kulturi glede vloge ljudi.
- Spori o vrednostnih vprašanjih, ki veljajo za "najpomembnejša".

Konflikti, povezani s psihološkimi potrebami (moč in nadzor, čustvene potrebe):

- Konflikti, ki so neločljivo povezani s potrebo posameznika ali skupine po spoštovanju in ljubezni.
- Odobravanje, prijateljstvo in moč nad lastno usodo.
- Konflikti zaradi ljudi, potreba po pripadnosti in posesti.
- Priložnost za razvoj in uspeh.
- Konflikti, ki nastanejo, ko psihološke potrebe niso izpolnjene.
- Konflikti med posameznikom in drugimi ljudmi ali organizacijami.
- Ko ovire nekomu preprečujejo, da bi zadovoljil svoje potrebe.

Odnosi med sprtimi stranmi.

DIMENZIJA 3:

Vrsta odnosa, ki obstaja med sprtima stranema.

Pomembna vprašanja za določitev intenzivnosti in izida konflikta so:

- Kakšno vzdušje vlada med sprtimi stranmi? Ko se konča, kako se bo kontekst razvijal? Bo prišlo do zaupanja ali suma do prijatelja ali sovražnika? Odprto ali trdo? Umirjen ali čustveno napet?
- Imajo stranke enako moč ali gre za nesorazmerje moči? Ali so sredstva in odločanje pod nadzorom samo ene strani?
- Kakšna je stopnja soodvisnosti med sprtima stranema? Ali dejanja ene osebe ali skupine odločilno vplivajo na druge strani, vpletene v konflikt? Kakšno podobo imata stranki druga o drugi? Kako delujejo drug z drugim? Ali je lahko pozitiven odnos enako dragocen za obe strani? Ali vsaka od strani potrebuje sodelovanje druge, da bi bila uspešna? Kateri cilji se štejejo za pomembne?
- Kako dobro poznate stranke? Je odnos pomemben za obe ali samo za eno od strani? Kako pomemben je? Ali stranke prihajajo iz različnih kultur? Koliko vsaka stran pozna kulturo druge?

Kakšna je zgodovina konflikta?

DIMENZIJA 4:

V grobem povedano, dlje kot traja konflikt, bolj intenziven in kompleksen postaja, zato ga je težje rešiti. Pride pa čas, ko imajo stranke "dovolj" in tu končno prepoznajo resolucijo kot najboljšo strategijo.

Dejavniki, ki naredijo konflikt bolj zapleten:

- Trajanje konflikta.

Kako dolgo že traja konflikt?

So glavne strani še vedno aktivno vpletene v konflikt?

- Pogostost konflikta.

Na kakšen način se sproži konflikt?

Ali obstajajo časi, ko je konflikt eskaliral do resnih ravni?

Ali se je ta konflikt razvijal postopoma?

- Intenzivnost konflikta.

Koliko konflikti škodujejo našemu življenju?

Je konflikt čustven ali ideološki?

- Pristop tistih, ki so neposredno vpleteni v konflikt, in tistih, ki so mu priča, a se ne čutijo neposredno vpleteni.

Ali ljudje "imajo" konflikt za resnega ali nepomembnega? (Konflikti lahko ostanejo nerešeni, če je malo ali nič interesa za njihovo obravnavo, ko ljudje "znotraj" ali "zunaj" konflikta ne dojemajo kot dovolj resnega, da bi si zaslužil rešitev. V teh primerih so konflikti vedno vidni ali zlahka prepoznavni .)

Kako se odločimo za reševanje konfliktov?

DIMENZIJA 5:

V vsakem konfliktu bodo vse vpletene strani morda želele misliti samo nase, da bi dobile, kar potrebujejo. To je način soočanja s to situacijo, ki vključuje spontane ali načrtovane, konstruktivne ali destruktivne odločitve. Konflikti se lahko razvijajo v različnih fazah in zato zahtevajo zelo različne odzive.

Izberete lahko:

- Izogibajte se ali zanikajte, ignorirajte ali se vzdržite konflikta.
- Razširite, odložite konflikt, počakajte, zbirajte ali preverjajte podatke.

Sodelujte v konfliktu z uporabo naslednjih metod:

- Neposredna uporaba moči ali konkurenca.
- Prilagajanje – s prilagajanjem samega sebe ali preprosto s samoregulacijo.
- Kompromis.
- Skupna uporaba reševalnega orodja.

Cilj tega koraka je pridobitev koristnih informacij o konfliktih. Različne razsežnosti konflikta so učencem ponazorjene s slikami. Na koncu se začne skupinsko delo.

1. Ustvarite do pet študentskih skupin z enakim številom študentov v vsaki skupini. Vsaki skupini dodelite dimenzijo konflikta kot temo študija. Pojasnite, da se bodo o obsegu spora pogovorili s svojimi sošolci.
2. Vsaki skupini razdelite vprašalnik v TOOLBOX-u tega poglavja z naslovom "Dimenzije konflikta". Prosite jih, naj preberejo "dimenzije" in se o njih pogovorijo.
3. Pustite si dovolj časa, da se prepričate, da vsi razumejo koncepte razsežnosti, dodeljene njihovi skupini. Zagotovite jim podporo.
4. Prosite vsako skupino, naj pripravi igro vlog, ki prikazuje pojme in besede, predstavljene v njihovi razsežnosti. Podatki za igro vlog morajo biti primerni vrsti konflikta (vsaka dimenzija je kompleksna, zato se učenci lahko odločijo, da bodo razvili le del konflikta. Določite deset minut časa za učenje, jim pomagajte in jim svetujte, da v vlogi v igri ne sme biti kletvic, žaljivih izrazov itd.).
5. Ko je pripravljena, naj vsaka skupina predstavi svojo igro vlog celotnemu razredu.
6. Po vsaki predstavitvi naj občinstvo postavlja vprašanja. Vprašanja morajo razjasniti, kako prepoznati razsežnost konflikta, na katero so se osredotočale predstavitve.
7. Študija se konča, ko so zaključene predstavitve in razprave.

Vrednotenje procesa:

Če povzamemo, s sodelovanjem v tej študiji študenti pridobijo "osnovne kognitivne koncepte", povezane s preučevanimi predmeti.

Razpravlja se o njihovem zavedanju obravnavanih vprašanj.

POTEK DELA

Pojasnite, da bo izvedena študija, v kateri bodo učenci spoznali, kako se odzivajo na konflikt. Prosite jih, naj iskreno odgovorijo, kako bi ravnali, če bi bili v konfliktu z drugo osebo. Kaže, da lahko pride do tipičnih reakcij, ko ste v konfliktu. Te reakcije se lahko razlikujejo glede na to, kdo je druga oseba in kakšna je situacija.

- 👤 Razdelite vprašalnik v TOOLBOX "Kako se odzvati na konflikte". Učencem dajte deset minut časa, da ga izpolnijo. Ko končate, začnite razpravo o vrstah izraženih reakcij, koristih in škodi.
- 👤 Učence razdelite v majhne skupine in jih prosite, naj razpravljajo o odgovorih, ki so jih dali. Na koncu je pomembno, da vsaka skupina 10 minut deli svoje rezultate z razredom.
- 👤 S skupinami se pogovorite, kateri odgovori učencem pomagajo zadovoljiti njihove osnovne potrebe v procesu konflikta in kateri ne.

Naslednja vprašanja vam lahko pomagajo: (10 minut)

- 👤 Ali vam bo izogibanje ali ignoriranje prijatelja, na katerega ste jezni, pomagalo zadovoljiti potrebo po pripadnosti? Zakaj?
- 👤 Ali vam bo to, da odrasli odloči, kdo ima prav in kdo narobe, pomagalo zadovoljiti vaše potrebe po moči ali svobodi? Zakaj?
- 👤 Vam pogovor in iskanje poti do kompromisa pomagata? kako

02 ORODJE

Vaje, nabor obrazcev, igre vlog

MEPEV

telovadba

Nekaj misli o konfliktu

Na kaj pomislite, ko slišite besedo "konflikt"?
Zakaj prihaja do konfliktov? Kdo so vpleteni ljudje?
Opišite svojo izkušnjo s konfliktom, ki je bil uspešno rešen.
Opišite svojo izkušnjo s konfliktom, ki ni bil uspešno rešen.
Odgovorite na naslednja vprašanja tako, da se spomnite svojega zadnjega konflikta z drugo osebo. <i>Za kaj je bil konflikt?</i> <i>Kaj ste storili, da ste to popravili?</i> <i>Kako ste se počutili?</i> <i>Če ste nekaj naredili, kakšen je bil rezultat?</i> <i>Če nisi naredil ničesar, kakšen je zdaj tvoj odnos s to osebo?</i>

LASTNA OCENA

Naslednji vprašalnik, namenjen študentom mediacije, ni izpit, temveč se uporablja za oceno učinkovitosti »usposabljanja vrstniške mediacije«, ki se ga udeležujejo. Resnični odgovor bo organizatorjem pomagal najti in rešiti kakršne koli težave v učnem procesu.

SPOL: STAROST:

	IZRAZI	Popolnom a se strinjam	Delno se strinjam	Sploh se ne strinjam
--	---------------	---------------------------------------	------------------------------	-------------------------------------

1.	Spoznal sem koncept in definicijo konflikta.			
2.	Naučil sem se več metod reševanja konfliktov.			
3.	Nesoglasja med prijatelji rešujem na način »win-win«.			
4.	Postopek reševanja konfliktov uporabljam v vsakdanjem življenju.			
5.	Znam uporabiti mediacijske veščine.			
6.	V postopku reševanja sporov uporabljam korake za odpravljanje težav.			
7.	V procesu reševanja konfliktov uporabljam učinkovito komunikacijo s prijatelji.			
8.	Ko ne morem obvladati postopka reševanja, dobim podporo svojih učiteljev.			
9.	Upoštevam pravice vseh brez diskriminacije.			

RAZSEŽNOSTI KONFLIKTA (vprašalnik)

DIMENZIJE	INFORMACIJE
1	Kdo ali koliko strank je vpletenih? Ali obstaja več kot en konflikt, ki je del večjega vprašanja?
2	Kaj so viri konflikta? Njegove vrednosti? Psihološke potrebe?

3	<p>Odnosi med sprtimi stranmi.</p> <p>Vrsta odnosa med stranema bo določila intenzivnost in izid konflikta.</p> <p>Pomembna vprašanja, ki si jih je treba zastaviti, so naslednja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kakšno ozračje vlada med sprtima stranema? Kako lahko podnebje spremeni rezultat? <ul style="list-style-type: none"> • Zaupanje ali sum? • Prijatelj ali sovražnik? • Odprt ali odporen? • Umirjen ali čustveno napet? 2. Ali stranke pridejo v konflikt z enako močjo ali z razlikami v moči? 3. Ali ena od strank nadzoruje proces odločanja? 4. Kakšna je stopnja soodvisnosti med sprtima stranema? (Z drugimi besedami, ali dejanja ene osebe ali skupine resno vplivajo na druge, vpletene v konflikt?) 5. Kako pogosto se stranke vidijo ali komunicirajo? 6. Ali je pozitiven odnos enako vreden za obe strani? 7. Ali vsaka stran potrebuje sodelovanje druge za doseganje pomembnih ciljev? 8. Kako dobro poznate stranke? 9. Ali je odnos pomemben za obe ali za eno od strani? Kako pomemben je?
4	<p>Kakšna je zgodovina konflikta?</p> <p>Grobo rečeno, dlje kot traja konflikt, bolj intenziven in kompleksen postaja, zato ga je težje rešiti. Vendar pride čas, ko stranke, ko se "naveličajo problema", končno začnejo reševanje videti kot najboljšo strategijo.</p> <p>Dejavniki, ki naredijo konflikt bolj zapleten, so naslednji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Trajanje konflikta. <p>Kako dolgo že traja konflikt?</p> <p>So glavne strani še vedno aktivno vpletene v konflikt?</p> 2. Pogostost konflikta. <p>Kako pogosto se konflikt ponovi?</p> <p>Ali obstajajo časi, ko konflikt doseže ravni, ki se štejejo za resne?</p> 3. Intenzivnost konflikta.

	<p>Ali konflikt ogroža življenje? Je konflikt čustven ali ideološki?</p> <p>Ali ljudje "imajo" konflikt za resnega ali nepomembnega? (Konflikti lahko ostanejo nerešeni, če je malo ali nič zanimanja za njihovo obravnavo; ko ljudje "znotraj" ali "zunaj" konflikta ne dojemajo kot dovolj resnega, da bi potrebovali rešitev; konflikti niso vedno vidni ali zlahka prepoznavni; v v teh primerih konflikt preživi, tudi če je skrit ali prezrt).</p>
5	<p>Kako sta strani razmišljali o rešitvi spora?</p> <p>V vsakem konfliktu se vse vpletene strani odločijo, da bodo sprejele določene ukrepe, za katere verjamejo, da jim bodo pomagale doseči, kar želijo in potrebujejo. Te odločitve so lahko spontane ali načrtovane, konstruktivne ali destruktivne. Konflikti se lahko razvijejo v korakih in posledično vključujejo veliko različnih dejanj in reakcij, ko konflikt napreduje.</p> <p>Nekatere od teh možnosti so:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izogibanje. • Zavrnite, ignorirajte ali se vzdržite konflikta. • Razširite, odložite konflikt, počakajte, zbirajte ali preverjajte podatke. • Sodelujte v konfliktu prek: <ol style="list-style-type: none"> 1. Neposredna moč ali konkurenca. 2. Prilagajanje. 3. Kompromis. 4. Uporaba običajnega odpravljanja težav.

KAKO SE ODZVATI NA KONFLIKT (vprašalnik)

	AKCIJE	POGOST O	VČASIH	NIKOLI
1.	Kričite ali grozite osebi			
2.	Izogibajte se osebi ali jo ignorirajte			
3.	Spremeni temo			
4.	Poskusite razumeti drugo osebo			

5.	Pritožuj se kot odrasel			
6.	Poiščite posrednika			
7.	Poskusite najti kompromis			
8.	Naj o zadevi odloči tretja oseba			
9.	Opravičiti se			
10.	Udariti			
11.	Pogovor za iskanje koristnih pogojev za kompromis			
12.	Jokati			
13.	Spremenite to v šalo			

POTEK DELA

V tem koraku se bomo osredotočili na vrstniško mediacijo. Najprej bi lahko učitelj učence povabil, naj poiščejo informacije o vrstniški mediaciji, poiščejo tudi internetne vire in akademske eseje. O informacijah bomo skupaj razpravljali in študente spodbudili, da na podlagi svojih izkušenj povedo, ali se strinjajo z avtorji esejev ali ne. Od njih se lahko zahteva, da napišejo tudi kratek esej.

Prednosti vrstniške mediacije

Ugodnosti za študente

- Vrstniška mediacija spodbuja aktivno državljanstvo in študentov interes za pravni sistem
- Izboljša veščine reševanja problemov
- Izboljša agentivnost
- Izboljša opolnomočenje
- Učenci lahko izboljšajo svojo stopnjo avtonomije in se naučijo reševati spore brez posredovanja odraslega

Koristi za učitelje in šolo

- Medvrstniška mediacija zmanjša število disciplinskih ukrepov, tako da se lahko učitelji osredotočijo na poučevanje, ne da bi se ukvarjali z vedenjskimi težavami učencev.
- Klima v razredu se bo izboljšala
- Šola bo razvijala kulturo dialoga in sodelovanja
- Izognili se bomo pravnim dejanjem in sodnim sporom

Pred razpravo o tem vprašanju bi lahko učitelj učence vprašal, kakšne koristi bi lahko prinesla mediacija.

Mediatorjevo delo

Kaj dela mediator?

Njegov/njen namen je pomagati strankam v sporu, da mirno razpravljajo o problemu, da bi poskušali doseči zadovoljiv dogovor, tako da bo vsako sovražno dejanje prenehalo in bodo sčasoma našli način za sobivanje s preprečevanjem morebitnih nadaljnjih incidentov.

Mediator ni sodnik, ne bo dajal svojega mnenja o tem, kaj se je zgodilo, in ne bo odločal, kdo ima prav in kdo ne. Pomagal bo sodnim strankam pri iskanju rešitve, a to ne bo nujno za vsako ceno.

Načrtoval bo vrsto sestankov, na katerih bodo stranke razpravljale o razmerah; ima moč usmerjati pogajanja in jamči, da bo razprava potekala mirno; dal/-a bo besedo vsakemu delu in skrbel za časovno upravljanje vsakega sestanka.

Če strani ne sodelujeta ali postaneta agresivni, bo mediator prekinil srečanje in se lahko odločil, ali je tako, da bo končal postopek mediacije.

Težave z nezdržljivostjo. Ko mediator ni primeren

Ne morete posredovati v sporu, če imate kakršen koli odnos s strankami v postopku.

Dijak ne more biti primeren za vlogo mediatorja, če se ne obnaša dobro.

Osebne lastnosti dobrega mediatorja

Dober posrednik je:

- Bolnik
- Odločen
- Pošteno
- Ve, kako komunicirati
- Asertiven
- Zna poslušati
- Zanesljiv

Učenci se morajo zavedati svojih spretnosti in osebnih lastnosti, da lahko vadijo svoje sposobnosti in jih izboljšajo. Za začetek predlagamo, da vsak dijak izpolni samoevalvacijsko anketo, o kateri se bo kasneje pogovoril z učiteljem. Učenci se bodo zavedali svojih prednosti in slabosti, da bi se bolje soočili s scenarijem mediacije.

Kakšna so pooblastila mediatorja?

- Vodi sejo in daje govor strankam v postopku
- Zagotavlja spoštovanje pravil
- On/ona načrtuje seje
- Če stvari postanejo napete, prekine sejo, da začne znova, ko se vsi umirijo
- Konča postopek mediacije, če stranke ne upoštevajo pravil, ne sodelujejo ali srečanja niso koristna.
- Učitelje obvešča o slabem ravnanju sodnih strank, v primeru kaznivega dejanja pa jih mora prijaviti učiteljem.

Kakšne so naloge mediatorja?

- Zanesljiv je
- Pravičen je
- Je zadržan, nikoli ne bo govoril o tem, kaj se je zgodilo na seji. To se bo zgodilo le, če bo učitelj zahteval informacije o tem ali v primeru kakršnega koli kaznivega dejanja
- Skrbno preuči primer mediacije
- On/ona skrbno vodi ves proces

Postopek mediacije

Začne se lahko na zahtevo učenca, ki je bil žrtev ustrahovanja ali spletnega ustrahovanja, ali s strani učitelja. Mediacijo morajo odobriti starši strank v postopku, to pooblastilo pa je še posebej pomembno v primeru ustrahovanja.

Posredovanje sodnih sporov

To je standardni postopek posredovanja. Če je bila posledica epizode disciplinski ukrep zaradi neprimerne vedenja študenta, lahko dosežen dogovor in njegovo spoštovanje povzroči delni ali popolni preklic vsake sankcije. Če je spor med enim ali več dijaki in razredom, bodo morali predstavniki razreda sodelovati v postopku mediacije v imenu razreda.

Mediacija v primerih ustrahovanja ali spletnega ustrahovanja

Ustrahovanje in spletno ustrahovanje sta kazniva dejanja. Če šola pripravlja protokol proti ustrahovanju, je priporočljivo slediti glavnim smernicam mladostniške kazenske mediacije in sprejeti stališče »varstva otrok«. V tem primeru je pristop povračilne pravičnosti nadomeščen z načeli restorativne pravičnosti, ki preprečujejo disciplinske ali kazenske posledice. Če se žrtev in nasilnež strinjata in s soglasjem staršev, se lahko začne mediacija, da se dijaku, ki je storil dejanje, pokaže njegova teža, da se povrne morebitna kršena pravica in prepreči nadaljnje nasilje. Če se bo mediacija uspešno končala z dogovorom in bo ta dogovor spoštovan, se bo študent, ki je storil dejanje, v celoti ali delno izognil s tem povezanim sankcijam.

03 ORODJE

Vaje, nabor obrazcev, igre vlog

MEPEV

DRUGA VPRAŠANJA

- Postopek mediacije naj vedno vodita dva študenta, da se bosta lahko bolje spopadla z vsakim vprašanjem v zvezi s postopkom; če situacija postane zelo napeta, morajo ohraniti nadzor, ne da bi tvegali, da bi ga izpustili.
- Dva mediatorja zagotavljata večjo pravičnost
- Čas je bistvo. S časom se je treba skrbno upravljati, sicer bi to povzročilo neskončno in brezciljno razpravo, ki ne bi vodila v nič in bi izgubila pedagoško vrednost akcije. To je zelo pomembno, če tečaji potekajo med šolskim časom. Čas je neprecenljiv vir, učenci se ga morajo naučiti pametno uporabljati. Če stranke v sporu ne upoštevajo pravil o nemotenju, naj učitelj dovoli prepleten govor za vsakega udeleženca v sporu, pri čemer meri čas z nekakšnim »odštevanjem«. Učenca, ki govori, ne smemo prekiniti; če se to zgodi, se odštevanje ponastavi.

VPRAŠALNIK

Anketa o samoocenjevanju osebnosti		
	Prav	False
Z lahkoto sklepam prijateljstva		
Naloge uspešno opravljam		
Zlahka se razjezim		
Ne maram, da so stvari v neredu		
Rada prevzamem odgovornost za situacije in dogodke		
Rad pomagam drugim		
Držim svoje obljube		
Težko se približam drugim		
trdo delam		

Vedno sem pripravljen		
Zlahka me zgrabi panika		
Sem zelo spontana		
Z ljudmi se dobro počutim		
Verjamem, da imajo ljudje v bistvu dobre namene		
Ko nekaj naredim, to vedno naredim dobro		
Zlahka se razdražim		
Pogosto pozabim postaviti stvari nazaj na svoje mesto		
Poskušam biti glavni – voditi druge		
Sem empatičen – čutim čustva drugih		
Skrbi me za druge		
povem resnico		
Kričim in kričim na ljudi		
Delam več, kot se od mene pričakuje		
Delo vedno opravi		
Postanem preobremenjen z dogodki		
Verjamem, da ni absolutnega prav ali narobe		
Sočustvujem s slabšimi od sebe		
Sprejemam nepremišljene odločitve		
Izogibam se stiku z ljudmi, če lahko pomagam		
Zaupam temu, kar ljudje pravijo		
Naloge se lotevam metodično		
Pogosto izgubim živce		
Raje sem sam		
Vedno zapustim mesto v neredu		
Prevzamem nadzor nad situacijami		
Redko opazim svoje čustvene reakcije in občutke		

Brezbrižna sem do čustev drugih		
Kršim pravila		
Zares udobno se počutim samo s prijatelji		
Žalim ljudi		
Delam ravno toliko, da preživim		
zapravljam svoj čas		
Čutim, da se ne morem spoprijeti s stvarmi		
Težave drugih ljudi me ne zanimajo		
Zlahka postanem pod stresom		
Sem nekooperativen - oviram načrte drugih ljudi		
Naokoli puščam svoje koščke in stvari		
Počutim se udobno sama s seboj		
Pod pritiskom ostajam miren		

V tem poglavju se boste naučili, kako

Uporabite učinkovite komunikacijske veščine.

1

Prepoznajte prispevek učinkovite komunikacije k reševanju problemov.

2

Analizirati učinke komunikacije v medosebnih odnosih

3

Uživanje v učinkoviti komunikaciji. Razvijanje pozitivnega odnosa do tega

4

04

UČINKOVITE KOMUNIKACIJSKE VEŠČINE

MEPEV

POTEK DELA

Veščine učinkovite komunikacije so pomembne za posameznike vseh starostnih skupin. Te veščine so iz nekega razloga pomembnejše za mlade in otroke. V veliko pomoč so pri jasnem izražanju svojih idej, občutkov in misli. Omogočajo jasno razumevanje in boljše učenje, kar je ključnega pomena za učinkovito učenje in smiselno izmenjavo informacij. Učinkovita in zdrava komunikacija je nujen korak za dober razvoj medosebnih veščin. Posledično spodbuja pravilno in jasno izmenjavo informacij z drugimi.

04

ORODJE

Vaje, nabor obrazcev, igre vlog

MEPEV

VAJA: UGANI, KAJ MISLIM

Ta dejavnost lahko izboljša sposobnost prepoznavanja misli drugih z uporabo vprašanj, primernih za prepoznavanje zahtevanih informacij.

PRAVILA

- Udeleženci sedijo v krogu.
- V sredini kroga sedi igralec, imenovan »mislec«.
- Mislec začne igro tako, da pove, da misli na žival ali osebo/stvar/kraj/rastlino/hrano/poklic (na skrivaj pove učitelju, kaj je izbral).
- Drugi udeleženci skušajo z vprašanji razumeti, kaj razmišlja mislec. Vprašanja morajo biti jasna in brez obsojanja (npr. »Kako je bilo danes v šoli?«), primerna za prepoznavanje in

opisovanje. Primer, ko je bila izbrana rastlina: "Ali raste v mokriščih?" Zato morajo biti vprašanja informacijsko usmerjena.

- Vendar pa lahko mislec odgovori le z "Da" ali "Ne". Če nihče ne ugame pravilnega odgovora, je mislec razglašen za zmagovalca.

VAJA: KOMUNIKACIJSKA UGANKA

Ta dejavnost je naloga, ki pokaže, kako si ista navodila različno razlagajo drugi ljudje, in poudarja pomen odprte komunikacije.

PRAVILA

- Vsakemu udeležencu dajte list papirja A4
- Udeležencem razložite, da boste dali popolna navodila o tem, kako zložiti papir, da ustvarite obliko origamija.
- Udeležencem povejte, naj imajo med dajanjem navodil zaprte oči in naj ne postavljajo vprašanj.
- Udeležencem začnite dajati nekaj navodil, naj večkrat zložijo in strgajo svoj papir, nato pa jih prosite, naj odprejo svoj papir in primerjajo, kako izgleda.

VREDNOTENJE PROCESA

- Kakšna vprašanja so jim olajšala iskanje odgovorov v prvi vaji? Kakšna vprašanja po vašem mnenju spodbujajo k govorjenju jasnih informacij?
- 2- Vsi so slišali ista navodila, vendar opazili, da je vsak kos papirja videti drugače. Kaj to pomeni?
- 3- Vprašajte skupino, ali bi prišlo do kakršne koli razlike v rezultatih, če bi imeli odprte oči ali bi jim bilo dovoljeno postavljati vprašanja. Ali mislijo, da bi bilo bolje, če bi lahko postavljali vprašanja za pojasnila?

VAJA: »No« in »misliš« poslušanje

PRAVILA

- Povežite učence in naj se obrnejo drug proti drugemu ter sedijo drug proti drugemu. Prosite jih, naj eno osebo izberejo za govornika in drugo za poslušalca.
- Govornikom recite, naj opišejo svoje idealne družinske počitnice (ali katero koli temo).
- Prosite občinstvo, naj prešteje število besed, ki se končajo z "no, bratec, misliš itd." ne da bi govorniki slišali (To lahko storite tako, da vse občinstvo potegnete na stran ali s pisnimi navodili).

- Prosite govornika, naj govori 3-4 minute. Prosimo, da jih spodbujate k ustvarjalnosti in uporabi ves čas. Ko končate, nadaljujte s »pravo« prakso poslušanja.
- Prosite občinstvo, naj »zares« posluša. (morda jim povejte, da bodo kasneje pozvani, naj povzamejo, kaj je povedal govornik). Prosite govornika, naj govori 3-4 minute.

UČINKOVITO IN NEAKTIVNO NEVERBALNO VEDENJE VEŠČINE POSLUŠANJA

Učinkovita neverbalna sporočila	Neučinkovita neverbalna sporočila
Vzdrževanje učinkovitega očesnega stika	Gleda naravnost ali v prazno
Obrnjen in nagnjen k osebi, ki govori	Pogosto obračanje oči stran
Zavzemite udoben in odprt položaj telesa	Spraševanje, sumničavo gledanje
Dovoli tišino	Poslušanje z obračanjem nazaj ali na stran
Ustvarjanje fizične intimnosti	Prekrižane roke
Učinkovito uporabljati kretnje in obrazno mimiko	Prepogosta ali preredka uporaba kretenj
Stoji v fizični enaki ravni proti drugemu	Biti v gibanju
Učinkovita uporaba glasu	Igranje s katerim koli predmetom
Imeti fizični stik	Stoji višje od osebe, ki govori
Nasmejan v primernih trenutkih	Brez fizične reakcije
Učinkovita uporaba gibov glave	Prepogosta uporaba gibov glave

VAJA: SPOROČILA »JEZIK«.

Ko se oseba počuti krivo, je običajno, da se odzove s pravilno ali napačno obrambo. Izjave »jaz« so preprost način govora, ki vam bo pomagal izogniti se tej pasti z zmanjšanjem občutkov krivde. Dobra izjava »jaz« prevzame odgovornost za svoja čustva, hkrati pa nežno razloži težavo.

Namen te dejavnosti je vadba oblikovanja in uporabe sporočil »jaz«. Razvijanje sposobnosti, da jasno poveste, kaj želite, da ena oseba naredi drugi osebi.

PRAVILA

Trajanje: 15-20 minut.

Vsakemu udeležencu dajte spodnji obrazec.

SPOROČILA »JEZIK«.	
Kaj bi rekli nekomu, ki se poskuša postaviti pred vas?	

Kaj bi rekli nekomu, ki vam ne dovoli obiskati dogodka?	
Kaj bi rekli nekomu, ki vas ignorira, ko postavite vprašanje?	
Kaj bi rekli nekomu, ki je slabo komentiral enega od vaših družinskih članov?	
Kaj bi rekli nekomu, ki se norčuje iz nečesa, kar nosite?	
Kaj bi rekli nekomu, ki vas ogovarja?	

VAJA: POVEZAVAJTE, KAR SLIŠATE

»Ste učenec mediator-vodja,« upoštevajte module učinkovite komunikacije in nadzora čustev, ki ste se jih do sedaj naučili. Dokončajte naslednjo vajo s prijateljem tako, da razmišljate o situaciji/dogodku.

Kaj je dogodek/situacija:

1. Mislim, da se počutiš _____ .
2. Mislim, da govorite _____ .
3. Videti je, kot da pripovedujete _____ .
4. Slišim _____ .
5. Poglejmo, če sem prav razumel, kar ste rekli. Misliš _____ .
6. Kot da se počutiš _____ .
7. Videti je, da me kličete _____ .
8. Dobim vtis _____ .
9. Poglejmo, ali imam pravico delati, kar hočem. Nekaj stvari, ki ste jih povedali _____ .

Vrednotenje procesa:

Prejmite deleže in čustva o dogodkih.

- 1- Pojasnite pomen aktivnega poslušanja za učinkovito komunikacijo. Vendar pojasnite, da so sporočila »jaz« enako pomembna.
- 2- Preberite informacije o sporočilih »I« z udeleženci.
- 3- Skupaj poiščite in zapišite pravilna »jaz« sporočila in izjave.
- 4- Pogovorite se o tem, da je govorjenje v izrazne namene najučinkovitejše v konfliktni situaciji.
- 5- Pogovorite se o tem, kako bi lahko bil jezik »jaz« vpliven kot sredstvo izražanja v konfliktni situaciji.

Samoocenjevanje

ALI SE POSKUŠAŠ OCENITI, KO KOMUNICIRAŠ Z LJUDMI?			
ŠTEVIL KA	IZRAZI	DA	št
1.	Ali lahko naštejemo štiri razloge, zakaj je dobra komunikacija pomembna?		
2.	Ali lahko naštejemo ovire pri komunikaciji?		
3.	V komunikaciji se uporabljajo odprta vprašanja.		
4.	Odprta vprašanja se končajo z odgovorom »da ali ne«.		
5.	Naravo konflikta lahko razrešim v pogajanjih z učinkovito komunikacijo.		
6.	Ali lahko opišem nekaj komunikacijskih strategij za izboljšanje problematičnih odnosov?		
7.	Ali lahko opišem nekaj strategij mediacije prek komunikacije za povečanje dobrih odnosov?		
8.	Pri natančnem poslušanju je položaj telesa precej naprej; izraz obraza mora biti resen.		
9.	Ste se naučili ključnih točk o komunikaciji?		
10.	Gledam izraz obraza in držo telesa osebe, ki jo poskušam razumeti.		
11.	Tudi če vem, kaj oseba pomeni, ji pustim, da konča brez prekinitev.		
12.	Tudi če mi ta oseba ni všeč ali se z njo ne strinjam, jo poslušam.		
13.	Ne morem soditi povedanega in ostajam nepristranski.		

V tem poglavju se boste naučili, kako

Prepoznavajte jezo in njene napovednike

1

Zavedajte se uničujoče moči jeze v medčloveških odnosih

2

Pravilno kategorizirajte svoje znanje o izražanju čustev na učinkovit/zdrav način pri reševanju težav med posamezniki.

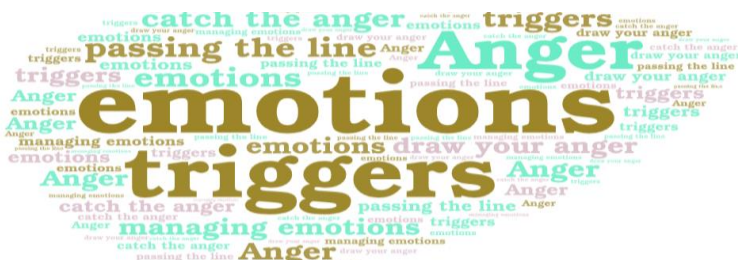
3

Sposoben nadzorovati svoja čustva na podlagi povratne informacije in prevzeti pozitivno razpoloženje v vsaki situaciji

4

Zavedajte se vrednosti pravilnega razumevanja sebe in drugih v kontekstu človeških odnosov

5

TOK DELA

Če želite nadzorovati jezo, morate najprej razumeti, kaj je jeza. Raziskali bomo torej sprožilce, kako se odzivate na jezo in kako jeza vpliva na vaše življenje. Te prakse bodo povečale našo čustveno zavest in razvile »pozitivne veščine v medosebni interakciji«. Takrat bomo lahko dali svoj prispevek našim prijateljem, da postanejo študentski voditelji mediatorji.

OBVLADOVANJE ČUSTEV IN REGULACIJA ČUSTEV

"Strahopetci umrejo večkrat pred smrtjo", "besede sekajo bolj kot meči." Ti pregovori nam dajejo dragocene informacije o pomenu čustev v življenju. Vsa čustva, ki jih doživljamo, bi nam na nek način služila. Nekateri nas ščitijo pred nevarnostjo, na primer »strah, pogum«, nekateri nas vodijo k uspehu, na primer »nemir, trma, vera, ponos«. Poimenovanje čustev in učenje temeljnih prepričanj (kaj to pomeni kognitivno) bo pozitivno okrepilo naš odnos do sebe in drugih. V naslednjih vajah bomo razumeli, kako uravnati čustva.

OBVLADOVANJE ČUSTV

Močna čustva negativno vplivajo na naše reakcije. Prakso obvladovanja čustev lahko spremenite v večšino s posebnim treningom. Čeprav morda ne boste izbrali, kakšna čustva boste čutili v določeni situaciji, se boste naučili, da lahko svoja čustva učinkovito upravljate.

V tem delu bomo našeli besede, povezane s čustvi, identificirali strategije uravnavanja čustev, opredelili lastna čustva v situaciji in uporabili strategije uravnavanja čustev za njihovo obvladovanje.

05 ORODJE

Vaje, nabor obrazcev, igre vlog

MEPEV

VAJA: KAJ PA RAZLAGA Z RISBO?

Popolnoma normalno je, da se občasno počutite jezni. Vsa čustva, ki jih doživljamo, so last človeške narave. Lahko zdaj naslikaš, kako izgledaš, ko se jeziš?

Nariši sliko, kako izgledaš, ko se jeziš.

Kaj vam sporoča jezna oseba, ki ste jo narisali zgoraj?

Kakšne so fizične značilnosti/kaj vam sporoča vaše telo)?	Kakšna so čustva, ki se kažejo s telesom in vedenjem?

<p>Naštejte tri situacije in teme, zaradi katerih se pogosto počutite jezne:</p> <p>(npr. prepiranje z družino o tem, kako hranite svoje stvari, uporabi interneta in telefona, ravnanju z avtoriteto itd.).</p> <p>1.</p> <p>2.</p> <p>.</p> <p>..</p>	<p>Kaj narediš, ko si jezen?</p> <p>Naštejte, kako drugače se obnašate, ko se razjezite: (npr. kričite, se prepirate, mečete ali razbijate predmete, postanete fizično ali verbalno agresivni).</p> <p>1.</p> <p>2.</p> <p>.</p> <p>.</p>
<p>Kaj ponavadi rečeš, ko se jeziš?</p>	<p>Ste se kdaj soočili s težavami, ki jih je povzročila vaša jeza? Navedite jih, če obstajajo:</p> <p>(npr. poškodovani odnosi, obsojanje v službi, javne razprave)</p>

KDAJ JE JEZA TEŽAVA?

Spodaj je nekaj primerov, kako je jeza lahko škodljiva ali povzroči neželene posledice.

Jeza je problem, ko negativno vpliva na druge . Zaradi jeze se ljudje vedejo na neprijeten ali potencialno škodljiv način. To lahko obremeni ali uniči pomembne odnose. Ko je jeza ušla nadzoru, ne bo lahko vzdrževati zdravih odnosov.

1- Kako ta težava vpliva na vas?

2- Kako je vaša jeza vplivala na druge ljudi?

Jeza je problem, ko ovira uspešnost v službi ali šoli. Jeza lahko povzroči težave v komunikaciji, kar oteži delo z drugimi. Poleg tega težave z jezo škodijo posameznikovi sposobnosti, da se osredotoči na naloge v službi ali šoli.

1- Kako ta težava vpliva na vas?

2- Kako je jeza negativno vplivala na vašo uspešnost v službi ali šoli?

3- Kako je vaša jeza vplivala na druge ljudi?

SPROŽILCI

Je dražljaj, ki se kaže v obliki osebe, kraja, situacije ali predmeta, ki prispeva k neželenemu čustvenemu ali vedenjskemu odzivu.

Sprožilne kategorije

Karkoli je lahko sprožilec. Razmislite o vsaki od spodaj navedenih kategorij in začnite raziskovati svoje sprožilce. Ali obstaja poseben sprožilec za vas? Kaj pa oseba ali kraj? Navedite svoje odgovore v ponujena polja.

Čustveno stanje	
Ljudje	
Mesta	

Otr	
Misli	
Dejavnosti/situacije	

Izpostavljenost vašim sprožilcem, kaj je najslabši možni scenarij?

Težava:

Vaja: UJETI JEZO

Izvajate lahko individualno ali tako, da učence razdelite v skupine. Skupine morajo biti vsaj tričlanske. Udeležencem najprej razdelite prilogo 5 in jo skupaj pregledajte. Za to pustite 15 minut. Učenci morajo napisati in strukturirati vse naslove v delovnem listu Catch Anger.

Vzemite si trenutek in si predstavljajte situacijo, v kateri ste jezni ali celo nekoliko razočarani. Zapišite si nekaj zapiskov o dogodku po spodnjem primeru s sošolci. Dokončajte pregled, potem ko ste v opis zapisali informacije o štirih temah.

PRIMER	Sprožilec	<i>»Vaš tesen prijatelj se je srečal z vašimi skupnimi prijatelji, ne da bi vam povedal. Skupaj sta se zabavala. Sledi ste ujeli s spremljanjem družbenih medijev. On/ona se tega sploh ni zavedal. Pred dnevi ste se sprli iz podobnega razloga. Oba sta bila torej malce napeta, nato pa ste mislili, da ste takrat izgubili tudi prepir. «</i>
	Opozorilni znaki	<i>»Opazil sem, da se mi roke tresejo, preden sem se zares razjezil, in začutil sem impulz, da bi se prepiral. Potem mi je kar kipelo v obraz, ko sem postal še bolj jezen. Škripal sem z zobmi; Gledal sem stran.»</i>
	Jeza Reakcija	<i>« sem zavpil prijatelju. Želel sem nekaj vreči ven, pa nisem. Nisem mogel nehati razmišljati, kako sebičen, zahrbtnen je bil.»</i>

	Rezultat	»Tudi moj prijatelj je bil zelo jezen in ure in ure sva se prepirala. Počutil se je nesrečno. Ker sem se počutil krivega in žalostnega, sem odšel.»
--	-----------------	---

DELOVNA STRAN ZA "CATCH THE ANGER"

(S skupino in/ali posameznikom)

Napišite situacijo, v kateri ste jezni ali celo nekoliko razočarani.

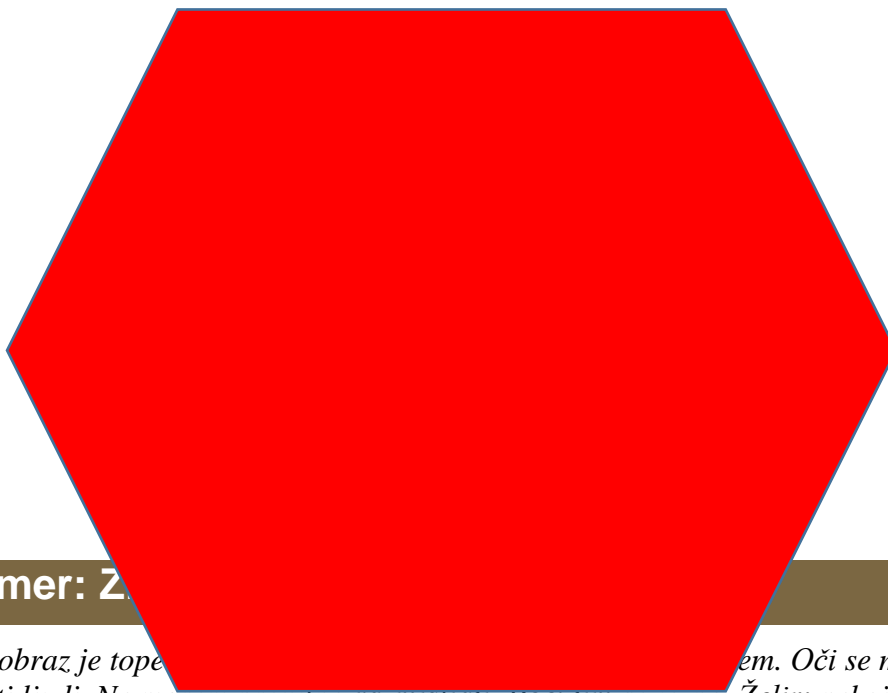
telovadba	Sprožilec	
	Opozorilni znaki	
	Jeza Reakcija	
	Rezultat	

	Kaj ste opazili pri svoji jezi?	
--	--	--

PREVERI & PREGLED	Kaj bi storili, če bi se želeli znova odzvati?	
	Kako bi radi spremenili izid?	

VAJA: ZNAKI ZA USTAVITEV JEZE

Vsak ima svoje znake za zaustavitev jeze. Pomembno je, da ugotovite, kakšni so vaši znaki, da jih opazite v prihodnosti. V spodnji prostor napišite znake za zaustavitev jeze.

Primer: Z

Moj obraz je tope... em. Oči se mi solzijo. Poskušam ne motiti ljudi. Ne morem pravilno razmisljati. Pocutim se ježno. Želim nekaj udariti.

Vrednotenje procesa

Prejmite skupaj zapiske za prejšnje vaje od študentov. Z udeleženci razpravljajte s tehniko možganske nevihte. »Izberite moderatorja in pomočnika« za upravljanje vsake teme razprave (bodite pomočnik kot učitelj).

- 1- Ali se lahko spomnite trenutka, ko vas je vaša jeza presenetila? Ali je bilo kakšno opozorilo, ki bi ga morali preveriti?
- 2- Nekateri ljudje opisujejo jezo kot »drugo dejanje«. To pomeni, da gre za odziv na primarno čustvo, kot so jeza, prizadetost, strah ali žalost. Na primer, nekdo se lahko počuti prizadetega in v odgovor napade z jezo. Ali menite, da je jeza sekundarno čustvo?
- 3- Vsakdo doživi jezo. To je normalno počutje in je v določenih mejah zdravo. A kot vemo, ko jeza uide nadzoru, lahko postane problem. Kdaj je jeza zdrava in kdaj postane nezdrava ali škodljiva?
- 4- Na kakšne pozitivne načine lahko drugače izrazimo svojo jezo in njene sprožilce?

VAJA: PREHOD ČRTE

Vsi trenutki našega življenja vsebujejo čustva in pogajanja. Prikazuje našo komunikacijo z našim razpoloženjem.

1. Z lepilnim trakom ali markerji ustvarite dolgo črto na tleh učilnice.
2. Učence razdelite v dve enaki skupini kot skupino A in skupino B. Povežite jih v pare in jih postavite v vrsto, obrnjene drug proti drugemu čez črto. Daj jim pet minut.
- 3- Dajte skupini A konfrontacijsko, z jezo povezano čustvo iz učiteljevega delovnega zvezka. Prosite jih, naj delujejo na drugi strani črte, ne da bi motili njihovo držo glede na čustva, ki jih dajete.
4. Cilj vsakega študenta v skupini B je prepričati partnerja, da prestopi mejo. Uporabljajo lahko katero koli strategijo (*razumevanje njih, komunikacija, reševanje konfliktov, pogajalske veščine, ki so se jih do sedaj naučili*), razen fizične moči. Zmaga tisti, ki partnerja prepriča, da prestopi mejo. O dejavnosti se pogovorite po petih minutah ali ko ena oseba v vsakem paru prestopi črto.

Ocena postopka:

1. S katerimi izrazi čustev ste se srečali? Katero čustvo je učencem otežilo prestopanje meje?
2. Katere strategije ste uporabili, da ste prepričali partnerja? (Razvrsti običajne taktike)
3. Zakaj si prestopil mejo? Kaj vas je prepričalo?
4. Je kdo pomislil, da bi preprosto zamenjal stran (win-win)?

Vaja: OBVLADOVANJE ČUSTV

1- Pomislite, od kod izvirajo čustva. Ali lahko najdemo kakšna »temeljna čustva«, ki si jih delijo vsi ljudje ne glede na kulturo? Naredite seznam in razmislite o njem. (Druga možnost je, da iščete po internetu. Učence spodbudite k širjenju besedišča, povezanega s čustvi, z iskanjem po internetu, tezavru in uporabo osebnih izkušenj).

2. Izberite eno od naslednjega:

Na seznamu, ki ga je ustvaril učenec, določite **osem** čustev, ki jih želite bolj celovito raziskati. Izberite osnovna čustva, kot so "sreča, strah, presenečenje, žalost, gnus, jeza, ponižanje, zanimanje."

3. Razred razdelite v **osem** (število izbranih čustev) majhnih skupin. Vsaki skupini na skrivaj dodelite čustvo in jih prosite, naj ustvarijo skeč ali mimiko, s katero bodo vzbudili to čustvo. Naj druge skupine napovejo čustva na podlagi obrazne mimike, govornice telesa ali scenarija, če igralci uporabljajo besede.

4. Učence prosite, naj narišejo 8-delno kolo. Prosite jih, naj vsako od osmih izbranih čustev postavijo na kolo poleg čustev, s katerimi so povezana ali tesno povezana.

5. Učence povabite, naj osmim kategorijam kolesa dodajo druge deskriptorje čustev. Prosite jih, naj okrepijo čustvene besede od lahkih do težkih, pri čemer so najbolj koncentrirane v središču kolesa. Uporabite barve, da odražajo stopnje intenzivnosti. Spodbujajte učence, da razširijo svoj čustveni besednjak s spletnim iskanjem tezavra in uporabo osebnih izkušenj.

6. V parih prosite učence, naj primerjajo svoja kolesa čustev in razmislijo o načinih uporabe kolesa v šolskem okolju ali doma. Skupaj poročajte o idejah.

Vrednotenje procesa

Vprašanja za razpravo:

- 1- Ali lahko doživljate več kot eno čustvo hkrati? Kakšni občutki so lahko to skupaj?
- 2- Kakšen je bil občutek izvajati ta čustva?
- 3- Kaj bi rekli o bližini in stopnji čustev, ki se po vašem mnenju razlikujejo?
- 4- Kaj ste se pogajali med zbiranjem čustev za volanom?
- 5- Kaj bi naredili za uravnavanje čustev (glede na strategije, ki ste se jih prej naučili)?
- 6- Kaj bi človeku predlagali za uravnavanje čustev?

POTEK DELA

Hoffmanove stopnje razvoja empatije:

Globalna empatija -- V prvem letu lahko otroci posnemajo čustva, ki so jim priča (npr. z jokom, ko joka drug dojenček), vendar so čustva neprostovoljna in nediferencirana.

Egocentrična empatija -- Otroci že od drugega leta naprej aktivno nudijo pomoč. Ponujena vrsta pomoči bi bila za njih same tolažilna in je v tem smislu egocentrična. Kljub temu se otrok vsaj odzove z ustreznimi empatičnimi napori.

Empatija do čustev drugega -- s pojavom večšin sprejemanja vlog se otroci zavejo, da se *čustva drugih ljudi* lahko razlikujejo od njihovih.

Njihovi odzivi na stisko lahko tako postanejo bolj primerni za odzive druge osebe:

- potrebe in
- empatija do *življenjskega stanja drugega* .

- V poznem otroštvu ali zgodnji adolescenci se otroci začnejo zavedati, da občutki drugih morda niso le posledica trenutne situacije, temveč izhajajo iz njihove *trajnejše življenjske situacije* .

- Empatijo lahko najdemo tudi do *celih skupin ljudi* (revnih, zatiranih itd.) in tako presežemo neposredno izkušnjo.

Selmanove stopnje zavzemanja perspektive (zavzemanje vlog):

Nediferenciran ali egocentričen (starost 3–6 let): Otroci se zavedajo, da imajo lahko jaz in drugi različne misli in občutke, vendar to dvoje pogosto zamenjujejo.

Subjektivni ali družbenoinformacijski (starost 5–9 let): Otroci razumejo, da lahko pride do različnih perspektiv, ker imajo ljudje dostop do različnih informacij. Kljub zavedanju, da se perspektive lahko razlikujejo (na podlagi različnih informacij, ki jih lahko ima vsak), je glavna težnja, da se lastna perspektiva šteje za veljavno.

Samorefleksija (starost 7–12 let): Otroci lahko "stopijo v čevlje druge osebe" in gledajo na svoje misli, občutke in vedenje z vidika druge osebe. Zavedajo se tudi, da lahko drugi storijo enako. To ni samo logično spoznanje, da ima nekdo lahko drugačno perspektivo, ampak tudi spoznanje, da je lahko katera koli perspektiva enako veljavna glede na edinstveno situacijo druge osebe. Manjka pa to, da bi otrok lahko upošteval obe perspektivi hkrati.

Tretja oseba ali 'navidezni opazovalec' (starost 10-15 let): Otroci lahko izstopijo iz situacije dveh oseb in si predstavljajo, kako sebe in drugega gledata z vidika tretje, nepristranske osebe. To vključuje sposobnost imeti v mislih več perspektiv hkrati. Človek ne vidi iz te in potem iz druge perspektive – gleda celotno veliko sliko ali pogled.

Družbeni (starost 14 let – odrasla oseba): Posamezniki razumejo, da lahko na zavzemanje perspektive tretjih oseb vpliva eden ali več sistemov večjih družbenih vrednot. Zavedamo se, da lahko imamo različne nevtralne perspektive na situacijo, od katerih bi bila vsaka obarvana z vrednotami, ki so drage družbenemu in kulturnemu kontekstu, v katerem se situacija pojavlja. Lahko se zavedamo, da so nekatere vrednote zaželene, druge pa ne, in da je boljša perspektiva, ki se osredotoča na zaželene vrednote.

06 ORODJE

Vaje, nabor obrazcev, igre vlog

MEPEV

SEJA 1

Namen: razvijanje zavedanja čustev pri različnih ljudeh v komunikacijski situaciji s pripravo učencev na prepoznavanje in razumevanje več perspektiv istega dogodka.

1. korak: Učencem povejte definicijo empatije:

» **Kaj je empatija?**

Po slovarju Merriam-Webster je empatija:

»dejanje razumevanja, zavedanja, občutljivosti in posrednega doživljanja **občutkov**, **misli** in doživetje drugega iz preteklosti ali sedanjosti, ne da bi bili občutki, misli in izkušnje v celoti posredovani na objektivno ekspliciten način; tudi: sposobnost za to«.

2. korak: Učence pomirite: »Ni problem, če teh dveh definicij **trenutno ne razumemo**. Cilj tega modula je spoznati empatijo, spoznati lastno empatijo in kako spremljati empatijo drugih«.

Cilj današnje seje je raziskati **OBČUTKE/ČUSTVA** in **MISLI** ljudi v komunikacijski (ali konfliktni) situaciji.»

3. korak: Učencem pokažite Disneyjevo risanko Silly Symphony Grdi raček – You Tube

<https://www.youtube.com/watch?v=RCX-mPstrPU>

Predvaja se lahko na velikem platnu (kot film) ali pa si ga učenci ogledajo v parih s tablicami/računalniki. Priporočilo: učenci naj to počnejo na tablicah – da dobijo občutek osebne vpletenosti in identifikacije s književnimi osebami.

4. korak: Sedaj se učenci osredotočijo samo na tisti del risanke, ki prikazuje »rojstvo« grdega račka in dogodka, ki sledijo, zaradi katerih zapusti svojo »družino«.

4. korak a:

Učenci napišejo **DRAMSKO BESEDILO**: zdaj »osebe« govori v jeziku rac, ptic in labodov. Učenci v parih prevajajo govorico živali v človeški jezik.

Korak 4 b:

Igra vlog : pari učencev »uprizorijo« svoje dramsko besedilo. Če je možno, omogočimo nastop vsem učencem. Če je skupina prevelika, opazujemo vsaj 3 pare učencev.

4. korak zaključimo z ugotovitvijo, da to, **kar so ljudje rekli**, ne razkriva, kaj se je v tem prizoru res zgodilo. Še več, **večina »dogodkov« se je zgodila za besedami.**

5. korak: Učenci si še enkrat ogledajo isti del risanke. Osredotočiti se morajo na čustva grdega račka: na začetku prizora je »srečen raček« in ostane vesel večino časa. Na koncu prizora je izjemno nesrečen. Kaj se zgodi, da sproži to spremembo?

Med opazovanjem ustreznih delov risanke naj si učenci individualno zapisujejo postopek.

Nato naj svoja opažanja primerjajo.

Na koncu se celotna skupina pogovori o zaporedju čustev račk, zunanjih znakih za ta čustva, mislih račk v procesu nastajanja določenega čustva, dogodkih, ki so to čustvo povzročili.

6. korak:

Povzemite:

Da bi lahko **delili in razumeli misli in čustva drugih**, moramo pogledati dlje od besed.

IZROČEK 1

OPAZOVANJE ČUSTEV			
čustva	Zunanji znak	Možna misel	Dogodek, ki je povzročil čustva
Veselo pričakovanje	Trkanje nazaj	»Oh, čakajo me. Komaj čakajo...»	Papa raca trka po jajcu.
Optimistično, veselo pričakovanje.	Pričakujte popoln pogled v smeri mam in očetov, govorico telesa.	"Tukaj sem!!!"	Nisem opazil čudnega pogleda mame in očeta.
Anksioznost	Izraz obraza ...	»Kaj se zdaj dogaja? Sem naredil kaj narobe!	Mama in oče se kregata zaradi moje glave.

Dvom	Pogled v očetovo in kasneje v mamino smer	»Naj grem z očetom. Ne, raje ostanem pri mami.	Papa odhaja – jezen.
.....

SEJA 2

1. korak: Ponovimo definicijo empatije iz 1. koraka:

Kaj je empatija?

»Empatija je dejanje razumevanja, zavedanja, občutljivosti in posrednega doživljanja **čustev**, **misli** in doživetje drugega iz preteklosti ali sedanjosti, ne da bi bili občutki, misli in izkušnje v celoti posredovani na objektivno ekspliciten način; tudi: sposobnost za to« (Merriam-Webster Dictionary).

V prejšnji seji smo v celoti razumeli tisti del definicije, ki se nanaša na prepoznavanje občutkov in misli.

Cilj današnje seje : naučiti se postati občutljiv za **sedanje ali pretekle izkušnje ljudi** v komunikacijskih/konfliktnih situacijah, ki niso sporočene na ekspliciten način (z besedami).

2. korak: Dijaki si bodo znova ogledali Disneyjevo risanko Neumna simfonija Grdi raček – You Tube

https://www.youtube.com/watch?v=UrHr5ykvE_o.

Tokrat se bodo osredotočili na tisti del, v katerem Disney prikaže interakcijo med račkom-očkom in račko-mamo.

3. korak: Učenci v parih narišejo »črto dogodkov«.

4. korak: Učenci bodo razpravljali in zapisali, kaj mislijo, da bi lahko bilo povedano v posameznem dogodku.

5. korak: Igra vlog: pari učencev bodo »uprizorili« postavitev, o kateri so se prej pogovarjali. Njihov nastop ne bo vseboval samo besed, ampak tudi govorico telesa, mimiko, glas in ton njihovega govora, zaradi česar bodo globlje razumeli, kaj se dogaja onkraj besed.

6. korak: V tem koraku se bodo učenci ponovno osredotočili na linijo dogodkov (PRILOGA 2) in dodali svoje ideje vsakemu delu nastavitve.

- Kaj mora očka-raček »vedeti«, preden je rekel in se obnašal tako, kot se je.
- Kaj je morala mumija-raca »vedeti«, preden je rekla in se obnašala, kot se je.

Prosimo, opomnite jih, da obstajata dva sklopa takšnega možnega "znanja":

- znanje, ki izhaja iz predhodnih izkušenj osebe (race) in znanje, ki je pod vplivom enega ali več sistemov večjih družbenih vrednot.

S tem korakom se bodo učenci naučili razumeti, da lahko na zavzemanje perspektive tretjih oseb vpliva eden ali več sistemov večjih družbenih vrednot.

7. korak: Dijaki bodo delili svoja opažanja in jih skušali razpravljati pred svojimi kolegi.

8. korak: Zaključek

Zdaj smo se naučili biti občutljivi na **sedanje ali pretekle izkušnje ljudi** v komunikacijskih/konfliktnih situacijah, ki niso sporočene na ekspliciten način (z besedami). **Pomislimo, koliko eksplicitnih dejavnikov lahko vpliva na izid konfliktov v primerjavi s tistimi, ki niso eksplicitni (neočitni)?**

IZROČEK 2

	Govorica telesa; fascialna reakcija.	Govoriti:	Vedeti
ON: hodi sem in tja, čaka.			
ONA: čakanje: dolgčas.			
ON: (poboža jo po roki): ...			
ON: Slišim glas račk. (Izražanje čustev!?)			
ON – ONA: Čustva, izražanje čustev.			
ON – ONA: Opaziti sivo jajce. (Čustva – vzporedno).			

ON – ONA: Grdi raček je tukaj. Prva reakcija.			
ON: Gleda rumene otroke.			
ONA (se oglasi)			
ON: Kaže na sebi.			
ONA: Govorica telesa:			
ON (končno):			
ONA: <i>Risanka ne prikazuje nje in njene reakcije, vemo pa:</i>			

SEJA 3:

1. korak : Zdaj smo se naučili, da je empatija veščina, ki se uporablja za *pojasnjevanje zmožnosti deliti in razumeti misli in občutke drugih* « (Decety & Yoder, 2016).

Ko se empatija razvije, gre skozi značilne stopnje; trajanje vsake stopnje je različno za vsako osebo. Stopnje sledijo tipičnemu vrstnemu redu in jih ni mogoče preskočiti.

Tri stopnje razvoja empatije je predstavil Martin Hoffmann. Njegov uvod si lahko ogledate na You Tubu:

<https://www.youtube.com/watch?v=XjpVTaBUFMw> .

Martin Hoffman's Three Stages of Empathy Development

9.409 ogledov • 11. feb. 2016

👍 51 💬 7 ➦ DELI ⌵+ SHRANI ...

Učenci si bodo predstavitev ogledali na tablici.

Nato bodo komentirali predstavitev in dodali tisto, kar je avtor »pozabil deliti«, pa že vedo, ker so se naučili v svojem modulu Empatija.

2. korak: Učenci si bodo ponovno ogledali risanko. Samo prvi del, ko očka-raček zapusti svojo družino.

Preden pogledajo, naj (v parih) preučijo, kaj so napisali v PRILOGI 2 v 2. uri.

Naloga v 2. koraku:

»Zdaj že imate znanje o

- medosebni konflikti in reševanje konfliktov
- metoda nesoglasja in mediacija ter kvalifikacije, ki jih iščejo študenti mediatorji
- nadzor jeze,
- reševanje problema

- obvladovanje čustev. Zdaj pa uporabite to znanje in si predstavljajte, da bi bil spreten mediator del tega konflikta.
 - o Kaj bi vedel?
 - o Kaj bi rekel?
 - o Kdaj bi to rekel?
 - o Napišite dramo konflikta v tej različici.

Opaziti:

konflikt naj ima srečen konec – družina naj ostane skupaj in naj pričakujejo petega otroka, a je drugačen.

3. korak: Učenci bodo delili rezultate svojega dela in razpravljali o predlaganih rešitvah.

4. korak: Učenci bodo izpolnili kviz o empatiji: evalvacijski vprašalnik, da bodo razmišljali o lastni empatiji.

Poleg tega 5. KORAK: Učenci lahko oblikujejo kviz o empatiji za RAČKE in ga rešijo za mamó-račko in za očka-račko.

07

KORAKI VRSTNIŠKE MEDIACIJE, NAČELA REŠITVE (APLIKACIJE)

MEPEV

POTEK DELA

KAJ VKLJUČUJE TVOJA VLOGA KOT ŠTUDENTA MEDIATORA LEADERJA?

Mediator je nevtralna oseba, ki ni vpletena v konflikt in pomaga ljudem pri sprejemanju lastnih odločitev o tem, kako želijo rešiti konflikt. Mediator posluša ljudi, ki govorijo o tem, kaj je šlo narobe, in jim pomaga najti načine za rešitev sporov.

KAKO POTEKA MEDIACIJSKI POSTOPEK NADALJE?

Kot vodilni študent mediatorja morate slediti petim korakom:

1- Vzpostavitev zaupanja: vaša prva naloga je zgraditi zaupanje s strankami med trajanjem podpore mediatorja in tekočega pogovora, tako da ste nevtralni in da vam dovolijo pomagati. Mediator se predstavi in razloži pravila. Mediator se trudi, da bi se ljudje v konfliktu počutili udobno.

Vaša prva priložnost za izgradnjo zaupanja je odvisna od načel in postopka mediacije. Povzemite ljudi, kaj je mediacija. Vaš slog predstavitve, uvod, ton glasu in besede, ki jih uporabljate, resnično pomagajo zgraditi zaupanje. Ko ljudje zaupajo, se počutijo udobno. (Ne delaj tega: bodi pristranski, odločaj, kdo ima prav ali ne, kakšna bo rešitev. Naredi: poslušaj in pomagaj najti rešitve).

VADBA

Začnite z dobrodošlico

Hvala vsem, da ste prišli, povejte jim svoje ime in se srečamo. Naslavlajte jih po imenu.

Opreделите vlogo mediatorjev

Pojasnite, kaj mediatorji delajo in česa ne smejo. Udeleženci naj se na začetku dogovorijo o nekaterih temeljnih pravilih za postopek.

Na primer: »Mislim, da lahko pomaga, če to govorite na bolj umirjen način, in z veseljem vam pomagam v zvezi s tem. Ali lahko predlagam, da se sprijazniva s tem, da se bova pri pogovoru izmenjevala in ne bova prekinjala drug drugega?« (Če vas je ena ali obe strani prosila za pomoč, boste morda želeli tudi pojasniti, da prevzimate nepristransko vlogo).

Pojasnite, kako deluje mediacija

Ne razlagajte besede za besedo. Namesto tega si zapišite ključne besede, ki bi vam lahko pomagale zapomniti in jih razložite. Na primer: »Skupaj se bova pogovarjala. Srečali se bomo dvakrat,

Sklenili bomo dogovor in ga podpisali itd.«

Izjava o zaupnosti in integriteti.

»Nikomur ne bomo povedali, kar smo slišali. Ne bomo ponavljali, kar nam je povedal.

Ne bomo vas silili, razen če sami rečete.» Pojasnite, da obstajajo omejitve. Recite, da bodo zapiski, ki ste jih naredili za spremljanje, sčasoma razpadli (dobro jih raztrgajte tako, da jim jih pokažete in jim dajte, če želijo).

Pogovorite se o temeljnih pravilih.

"Bodi prijazen. Prosim, poslušajte drug drugega. Ne motite drug drugega. Prosim, govorite drug z drugim spoštljivo. Prosim, bodite prilagodljivi in poskušajte urediti stvari."

2-Zbiranje informacij: Drugi korak je zbiranje informacij o predmetu, za katerega ste mediator (Uporaba veščin, pridobljenih v izobraževanju, za postavljanje vprašanj pri učinkoviti komunikaciji, poslušanje itd. Ni kot detektiv.). Informacije vam bodo dale nasvete, kako pomagati tistim, ki iščejo pomoč mediatorja.

Poslušaj: Sposobnost poslušanja je ena največjih veščin uspešnega mediatorja. Biti aktiven poslušalec pomeni vzpostaviti očesni stik in biti pozoren na to, kar vsaka oseba govori. To vam bo pomagalo na način, da boste dober zgled, jim pomagali, da se bodo res poslušali.

Identifikacija problema: Mediator posluša vsako stranko, opredeli problem in napiše dogovorjen »dnevni red«, ki vključuje vse elemente spora. Kaj potrebujeta obe strani? Kaj bi morali vsi videti v pogajanjih? Kakšno je razmerje med strankama? Ali se poznajo? Kako dolgo? Kako dobro so se pogajali?

Kaj se je zgodilo? Moral bi vedeti, kaj se je zgodilo. Ne pozabite, da ima lahko vsaka oseba drugačno perspektivo. Poskusite ugotoviti, zakaj obstajajo različni pogledi. Težko je ugotoviti, kaj je dejansko povzročilo ta konflikt. Odpravite vse težave, tako se bo vse pogovorilo in rešilo.

- Vprašajte njihove zgodbe.
- Sprašuj.
- Povzemite.
- Prosite jih, naj pripravijo rešitve

Povzemite, kar slišite

Prepoznajte dejstva in čustva. Bodite prepričani, da vključite občutke in skrbi, ki sta jih izrazili obe strani, in jih objektivno povzamete (ne ponavljajte drugih nespoštljivih izrazov). Ljudje v konfliktu drug drugemu pripovedujejo dogodek s svojega zornega kota. Cilj je "površiti" vsa osnovna dejstva in občutke o problemu. Mediator postavlja številna vprašanja, da bi se lažje osredotočil na problem z različnih vidikov. Izrazite svoja čustva in skrbi, ne da bi krivili oba. Začnite svoje izjave z "Želim si" in "Čutim" namesto z "Si". Poudarite potrebe in ne pritožbe.

3-Izmenjava informacij: vaša naloga v tem koraku je deliti ustrezne informacije s tistimi, ki iščejo podporo mediatorja (ki se jih naučite na usposabljanjih). Druga naloga je bolje prenesti, kar je povedano z ene strani na drugo, da se lažje razumejo.

4- Reševanje problemov: Ko imate vi in stranke vse informacije, je zadnja naloga, ki jo potrebujete, pomoč pri reševanju problema. Mediator mora učinkovito slediti različnim potem za proces reševanja problema. Brainstorming: mediator obe strani prosi, da razmislita, kako bi rešili problem. Ni pomembno, ali so nekatere možnosti nemogoče ali neracionalne. Zaradi več možnosti je lažje prepoznati dobre in se nato pogajati.

Mediator zapiše vse rešitve in označi medsebojno dogovorjene. Če nihče ne pride na naslednjo sejo, se udeleženci vrnejo na prejšnje korake. Včasih so potrebni individualni sestanki z vsako osebo in mediatorjem. Ne pozabite, vaša naloga je pomagati stranema končati spor.

Koristno je razmisliti o teh predlogih, ki vam bodo pomagali premagati nekatere začetne ovire. Če sta stranki jezni ali razburjeni, lahko uporabite osnovne tehnike, kot so naslednje, da pomirite situacijo:

- Bodite spoštljivi, ne glede na to, kako jezni ste,
- Pozorno poslušajte brez prekinitve,
- Če je potrebno, si vzemite nekaj časa, da se umirite in načrtujete svoj odziv na povedano.

5- Dogovor: Študent vodja mediatorja napiše sporazum z rešitvami, s katerimi se strinjata obe strani, in vsi ga podpišejo. Dogovor naj bo kratek, preprost in organiziran. Bodite natančni, pozitivni in jasni. Nikoli ne pišite obsojajočih, obremenjujočih izjav. Zapišite rešitve in pogodbene politike. Prepričajte se, da čutijo, da je bil konflikt rešen. Nekoč sta bila dobra prijatelja, si bosta morda želela spet postati. Če jih lahko prepričate, da to povedo, bi jim pomagali. Naredite velik korak k pogajanju. (Če tega ne želijo, jih ne poskušajte prisiliti).

Vse strani podpišejo sporazum. Nadaljevanje: čez nekaj časa nekdanji sprti osebi poročata mediatorju, ali sta obe strani ratificirali sporazum.

07 ORODJE

Vaje, nabor obrazcev, igre vlog

MEPEV

PREGLED KORAKOV IZVEDBE

A. Prvo skupno zasedanje

Začnite tako, da se predstavite. Opredelite mediacijo in razložite osnovna pravila na preprost in prijazen način. Prejmite zavezo vseh strani, vpletenih v spor, da sodelujete v mediaciji in upoštevate njena temeljna pravila. Predstavite se: »Pozdravljeni! Moje ime je ... in jaz bom vaš posrednik.«

1. Preglejte, kaj znate.
2. Preverite, kaj morate še vedeti.
3. Odločite se, koga boste srečali.
4. Odločite se, katera vprašanja boste zastavili.
5. Odločite se, kdo bo kaj naredil.
6. Vedno imejte v mislih načelo zmagaš .

B. Prve zasebne seje

1. Opomni na zaupanje.
2. Vprašajte, "če je treba kaj dodati."
3. Obvladajte čustva.
4. Postavite svoja vprašanja.
5. Vprašajte, kako rešiti konflikt.
6. Vprašajte, kaj lahko storijo tisti, ki iščejo podporo pri mediaciji.
7. Bosta strani delili informacije?
8. Povzemite
9. Preverite zanesljivost.

C. Zasebne seje

1. Delite informacije.
2. Preverite dogovore.
3. Reševanje problema.
4. Pripravite se na zadnjo skupno sejo.

D. Zadnje skupno zasedanje

1. Povzemite napredek.
2. Delite informacije.
3. Pogovorite se o zanesljivosti.
4. Napiši pogodbo

5. dogovor

Dogovor naj bo kratek, preprost in organiziran. Bodite natančni, pozitivni in jasni. Nikoli ne pišite obsojajočih obremenilnih izjav. Zapišite rešitev in načela dogovora. Prepričajte se, da tisti, ki menijo, da je bil konflikt rešen. Nekoč sta bila dobra prijatelja, si bosta morda želela spet postati. Če jih lahko prepričate, da rečejo, da bi jim pomagali. Naredite velik korak k pogajanju (če tega ne želijo, jih ne poskušajte prisiliti).

Vse strani podpišejo sporazum.

vprašaj:

- *Kako bi radi pomagali rešiti problem?*
- *Ali je težava odpravljena?*
- *Kaj ste se dogovorili?*

Zapišite pogodbo o šolski mediaciji. Za dokončanje prosite vsako stran, naj povzame, kaj sta naredila. Mediator napiše sporazum z rešitvami, s katerimi se strinjata obe strani, in ga vsi podpišejo.

Nadaljevanje: Čez nekaj časa bodo nekdanji sprti ljudje mediatorju poročali, ali sta sporazum ratificirali obe strani.

Igre vlog, vprašalniki, vaje

USTVARJANJE SPORAZUMA S SPRTIMI STRANMI

- 1- Pomagajte ljudem v konfliktu pripraviti akcijski načrt. Za vsako stranko zahtevajte posebna dejanja:

WHO?

Kaj?

Kje?

kako

- 2- Napišite mediacijsko pogodbo. Prosite obe strani, da se popolnoma strinjata (povzemite z vprašanjem)

Kaj ste se dogovorili? Zapiši

- 3- Kaj dodati:

Imena, priimki _____

Podpisi _____

Datum ___/___/_____

DOGOVOR S ŠTUDENTI VODJA MEDIACIJE

Preden prejmejo potrdilo o opravljenem usposabljanju za mediacijo, morajo vsi mediatorji prebrati ta pravilnik in podpisati Memorandum o soglasju.

MEMORANDUM O SOGLASJU

Spodaj so načela in pravila programa usposabljanja za mediacijo, ki ste ga/boste deležni usposabljanja.

1- Vrstniška mediacija je oblika reševanja konfliktov, pri kateri usposobljeni študentski voditelji pomagajo vrstnikom sodelovati pri reševanju vsakodnevnih konfliktov.

2- Sodelovanje v vrstniški mediaciji je prostovoljno. Razen informacij o nezakonitem ali smrtno nevarnem vedenju ali v primerih domnevne zlorabe ali malomarnosti ostanejo vse teme, obravnavane na mediacijskih sejah, zaupne.

3- Vse informacije o ljudeh, ki uporabljajo program, zahtevajo njegovo uporabo ali se sklicujejo na program, je treba obravnavati kot zasebne in zaupne. Vrstniški mediatorji takšnih informacij ne smejo razkriti nikomur.

4- Vrstniški mediatorji se o mediaciji ne pogovarjajo z nikomer od naslednjega: šolskim osebjem in šolsko upravo (z zgoraj navedenimi izjemami), svojimi prijatelji, starši ali drugimi zunaj procesa mediacije.

5- Študentski mediatorji ne dajejo sodb ali priporočil. Nimajo pobude za odločanje v imenu vrstnikov.

6- "Poiskal bom pomoč pri ljudeh (učiteljih / odgovornih trenerjih), ki mi dajejo odgovornost v težkih situacijah."

7- Informacij, ki sem jih izvedel, ne bom uporabil kot sredstvo za dobiček.

Preberite, podpišite in datirajte vrstice na dnu strani, da potrdite, da ste prebrali in razumeli pravilnik o zasebnosti.

Razumem Politiko zasebnosti in omejitve zasebnosti. Zavezujem se, da bom vse informacije, ki mi bodo zaupane med mediacijo, varoval kot zaupne v okviru politike zasebnosti. Prav tako obljubim, da ne bom delil nobenih informacij katere koli stranke brez soglasja druge med mediacijo. Sprejemam odgovornost, da poskušam biti najboljši posrednik za svoj uspeh in šolski program.

Imena, priimki _____

Podpisi _____

Datum ___/___/_____

Odgovorni vzgojitelj, (Ime Priimek in podpis): _____

VZOREC OBRAZCA ZA POROČILO O MEDITACIJI

Mediator _____

Mediator _____

Datum mediacije _____

Osebe, vpletene v konflikt:

Na kratko, o čem je bil konflikt (vključite položaje, interese in potrebe, ki ste jih prepoznali)

Kaj je šlo dobro med postopkom reševanja?

Kaj bi radi izboljšali?

Sporazum dodan Da () / Ne ()

SAMOOCENA

št	IZRAZI	PRAV	LAŽNO	NISEM PREPRIČ AN
1	Mediacija vključuje veščine za mirno rešitev s pomočjo nevtralne tretje osebe.			
2	Vsakdo ima pravico zahtevati spoštovanje svojega zasebnega in družinskega življenja.			
3	Sposobnost empatije pri učencu voditelju mediatorju ni pomembna.			
4	Študentu, ki išče pomoč pri mediaciji, se načela zaupnosti ne sme neposredno razlagati.			
5	Za rešitev problema je odgovoren vodja mediatorja.			
6	Usposabljanje o mediaciji ni namenjeno zmanjševanju nasilja v šoli, vandalizma in izključitve iz šole			
7	Za proces študentske mediacije je odgovoren vodja mediatorja.			
8	Pri politiki zasebnosti obstajajo tako etične kot pravne izjeme.			
9	Dijaki voditelji mediatorji se ne udeležujejo bilateralnih srečanj.			
10	Vodilni študent mediator napiše sporazum z rešitvami, s katerimi se strinjata obe strani, in ga vsi podpišejo.			

11	Dijak mediator vodja uporablja mirno reševanje razlik.			
12	Delovanje v skladu z načeli se nanaša na razvoj etičnega vedenja.			
13	Ljudje nikoli niso prisiljeni podpisati pogajanja.			
14	Vodja mediatorja ne definira vloge študenta.			
15	Pravila o zasebnosti ne veljajo, če grozijo, da bodo poškodovali osebo ali sebe in razkrijejo situacijo nadlegovanja.			
16	Študent vodja mediatorja med postopkom mediacije ni nepristranski.			

IGRA VLOG: Usposabljanje

Za vadbo osnovnih pojmov predlagamo uprizoritev igre vlog, ki simulira mediacijo spora med najstniki. Dokumentacija vključuje:

- kratek opis okolja
- psihološki profil vključenih študentov
- opis dejstev

Dva učitelja bosta prevzela vlogo mediatorja, še dva učitelja bosta igrala pravdna stranka. Ker je cilj simulacije, da učitelji razumejo dinamiko konflikta, jim ni treba »delovati«, dovolj bo opis dejanj in kasnejših reakcij.

Igranje vlog	
Čas je za simulacijo	2 uri
Meriti	Učenje dinamike konfliktov in posredovanje upravljanja sej
Tipologija konflikta:	Študentski prepir
Kontekst:	Deseta gimnazija
Razred Sestava skupine:	20 dijakov, 18 moških, 2 ženski
Vedenje:	Veliko težav, povezanih z vedenjem

ŠTUDENT

Ime	Paolo
Starost	16
Šolski uspeh	Ubogi
Vedenje	Resne vedenjske težave

Družinski kontekst	Ločeni starši. Paolo živi z mamo, ki se ne more spopasti z njihovimi družinskimi težavami. Paolo mora prevzeti vlogo odraslega in skrbeti mora za svoje 3 brate, pri čemer mu ne ostane časa za učenje
Psihologija in vedenje	Paolo je tako kot njegovi trije bratje prepuščen sam sebi in poskuša odraščati tako, kot zna; moral je odrasti pred časom in se moral ukvarjati z odgovornostmi, ki jih mladoletnik nikoli ne bi smel imeti. Njegova mati dela cele dneve; ima tri različne službe; so precej težki in ona je slabo plačana. Paolo nikoli ni imel prave izobrazbe in nima vodnika; zato se pogosto druži s starejšimi fanti in slabimi družbami, ki ga vpletajo v nedovoljene dejavnosti. Ni slab fant, vendar se pogosto obnaša kot bahavec, moti pouk in je včasih vpleten v kramp. Rad zmerja Jacksona, zanj je to samo šala, vendar se stvari pogosto izidejo in pride do spora, ki se včasih sprevrže v prepir, ker Jackson pretirava. Paolo misli, da ne dela nič narobe, samo šali se in Jackson ne bi smel tako reagirati.

Ime	Jackson
Starost	15
Šolski uspeh	Dobro/Zelo dobro
Vedenje	Običajno spoštuje pravila, a če ga šolske dejavnosti ne zanimajo, njegove misli ponavadi begajo. Če se mu zadana domača naloga zdi dolgočasna ali prelahka, si naloge postavlja sam, ne glede na to, kaj učitelji želijo od njega.
Družinski kontekst	Je južnoameriškega porekla in je bil posvojen. Njegovi starši so zelo pozorni na njegovo izobrazbo, vendar ga radi razvadijo
Psihologija in vedenje	Jackson je zelo pameten fant. Običajno je discipliniran, če pa se mu kakšna dejavnost zdi dolgočasna, se odloči za tisto, kar mu je najbolj všeč. Ima dobre sposobnosti, vendar ni samodiscipliniran. Je introvertiran in zelo občutljiv, prepričan je, da se mu vrstniki smeji, tudi če se to ne dogaja. Razred nagiba k poslabšanju situacije. Jezen je na Paola, ker ne prenese njegovega zmerjanja, kar sproži njegovo

	pretirano reakcijo, ki se včasih sprevrže tudi v prepir. Jackson misli, da ga vsi zanimajo
--	--

Paolo pogosto izbere Jacksona, ki mu odgovori ustno. Zaradi tega so bili deležni očitkov učiteljev in to je eden od razlogov, zakaj ima Jackson za Paola.

Ko sta v telovadnici in igrata odbojko ali košarko, se Paolo pogosto smeji Jacksonovim napakam in to je bil razlog, da je Jackson zapustil igro in ni hotel več igrati. Tako mu je učitelj dovolil igrati biljard z drugimi učenci. Ko je pristopil Paolo in ga spet začel nagajati, je sledil prepir, ki se je kmalu sprevrgel v prerivanje. Učiteljica ju je ustavila in jima očitala ter dogodek prijavila ravnatelju in staršema. Po tem je med odbojkarsko igro Paolo, ki je udarjal, po nesreči udaril Jacksona v obraz in začel se je prepir. Zato so se učitelji odločili poklicati mediatorje .

Ocenjevalna tabela igranja vlog (do 25 točk). Za opravljanje izpita je potrebnih najmanj 13	
Faza skupne seje pravilno zaključena	1 do 6 točk
Faza zasebne seje je pravilno zaključena	1 do 6 točk
Rekonstrukcija dejstev (Ali je bila rekonstrukcija pravilna? Stališča in želje strank so jasni?)	1 do 6 točk
dogovor (Ali je sporazum jasen? Ali je natančen? Ali bo rešil spor? Ali ga lahko razlagate brez nesporazumov?)	1 do 7 točk

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

